Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 58 | Łódź, Środa, 8 marca 1933 r. | 12טער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, ח' אדר תרצ"ג | № 58

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אנטי-יודישע ארויסטרעטונגען אין כעמניץ

דעמאלירט און צורויבט פיל יודישע געוועלבער

פוילישער קאנסול אינטערוועניערט לטובת די יודען

לייפציג, 7 (ספ. טעל.).

אין יודישען קווארטאל אין כעמניץ זענען געקומען פארגעקומען זעהר ערנסטע אנטי-יודישע געשעהענישען. די היטלעריסטען האבען איינגעארדנט א דעמאנסטראציע און מיט אויסגעשרייען „נידער מיט די יודען! „די יודען פון פוילען מוזען ארויס פון דייטשלאנד". אין די דעמאנסטראציע א ריין אין יודישען קווארטאל, ס'זענען אויסגעהאקט געווארען זעהר פיל פענסטער-שויבען. פיל געוועלבער זענען דעמאלירט געווארען און די סחורות זענען אויסגערויבט געווארען. צוליב די דאזיגע געשעהענישען זענען אלע יודישע געוועלבער געשלאסען געווארען.

א יודישע דעלעגאציע פון כעמניץ איז געקומען קיין לייפציג און געבעטען דעם פוילישען קאנסול צו אינטערוועניערען. דער פוילישער קאנסול איז גלייך ארויסגעטרעטען צו די דייטשע רעגירונגס-קרייזען און געפאדערט ארויסצוגעבען שארפע פעראָרדענונגען, אז אזעלכע געשעהענישען זאלען מעהר נישט פארקומען. דער קאנסול האט אויך געפאדערט אויסצוצאהלען ענטשעדיגונג די געליטענע.

א שפאגעל נייע רעוואלוציע איז אויסגעבראכען אין בראזיל

פאריז, 7 (ספ. טעל.)

פון מאנטעווידעא מעלדעט מען, אז אויף דער בראזיליאנישער גרעניץ איז די סיטואציע זעהר ערנסט, אין ריא גראנדע איז געקומען צו בלוטיגע צוזאמענשטויסען צוליב מיספערשטענדנישען צווישען דעם פרעזידענט ווארגאס און דעם גובערנאטאר פון דער פראווינץ. די צוזאמענשטויסען צווישען פעדעראלען און לאקאלען מיליטער האבען זיך געענדיגט מיט א מפלה פון לאקאלען מיליטער.

אפגעלעגט די זיצונג פון דער בילדונגס-קאמיסיע ביים סיים

ווארשא, 7 (טעלעפאניש)

די אויסבעסערונגען וואס דער סענאט האט געמאכט אין געזעץ וועגען דער אויטאנאמיע פון די הויכשולען האבען שוין געזאלט בעטראכט ווערען דורך דער בילדונגס-קאמיסיע ביים סיים. מ'האט אבער נישט צוגעשטעלט די קאמיסיע-מיטגלידער די אויסבעסערונגען אין פארגעשריבענעם טערמין און דעריבער איז די זיצונג פון דער קאמיסיע אפגעלעגט געווארען.

איטאליענישער שטרייק פון ווארשאווער מאגיסטראט-בעאמטע

ווארשא, 7 (טעלעפאניש)

נעכטען האבען די שטאטישע בעאמטע אנגעהויבען אן איטאליענישען שטרייק אלס פראטעסט נעגען אפשאפען דעם אזוי-גערופענעם הויפט-שטאט צושלאג. פון שטרייק זענען בעפרייט געווארען די בעאמטע פון אינסטיטוציעס פון מענשליכען געברויך.

נאוועלע צום געזעץ וועגען פערזיכערן אינטעלעקטועלע ארבייטער

ווארשא, 7 (טעלעפאניש)

אין דער ארבייטס-קאמיסיע ביים סיים איז היינט בעטראכט געווארען די נאוועלע צו דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט וועגען פערזיכערן אינטעלעקטועלע ארבייטער.

פערענדיגט דער דעמאנסטראציע-שטרייק אין אויבערשלעזיען

קאטאוויץ, 7 (טעלעפאניש)

דער 2 טאגעדיגער דעמאנסטראטיווער שטרייק פון די קויהלען-גרובען-ארבייטער האט זיך פערענדיגט, פרייטאג וועט פארקומען א זיצונג פון דער ארביטראזש-קאמיסיע, וועלכע וועט זיך פערנעהמען מיט ליקווידירען דעם קאנפליקט.

ס'וועט זיין ליהודים!

פורים דארף מען פרעהליך זיין.

פורים מוזט איהר פערגעסען אין די ווירטשאפט, סעקוועסטראטארען, קאמארניקעס, בעל-חובות, כלל-טוער, טובה-טוער'ס, מאכער'ס, זאגער'ס און אנדערע שלעס און אנשיקענישען.

מיר זאגען אייך דערום אן די פרעהליכע בשורה, אז

שוין מארגען דערשיינט

די המן-טאש

הומאריסטישע אויסגאבע לכבוד פורים

פון אב—נעק.

די המן-טאש איז אנגעפיהלט מיט כל-טוב, און דאס

נאר פאר 15 גראשען.

די המן-טאש איז צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערקויפער.

וויכטיג פאר דער ארימער לאדזער בעפעלקערונג!

דער אמבולאטאריום

ביים פעראיין „לינת המשמורים"

זשעלאזנא 26, טעל. 242-55

אפען טעגליך פון 10 ביז 5 נאכמיטאג אין דרינגענדע פאלען ביז 8 א זייגער אוונט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפן ארט. שיקט אויך ארויס דאקטוירים-ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים.

נעהמט אויך אן געבורטען און אלע ארט אנאליזען. מינימאלע אבצאהלונג.

די פערוואלטונג.

885

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר אוירען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)

טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אן אין לעשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און 2—3 נאכמ.

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעל. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9—1 און פון 4 ביז 7.30 אוונט.

Ponieważ niektórzy PP. Odbiorcy posiadający ograniczniki zwracają się przed nadejściem terminu płatności swych rachunków do Dyrekcji Elektrowni z prośbą o odroczenie dnia płatności, co sprzeczne jest z zawartą umową, przeto zawiadamia się PP. Odbiorców, że listy skierowane do Dyrekcji w tej sprawie pozostawione będą **bez skutku i bez odpowiedzi.**

Uprzedza się zatem wyżej wymienionych PP. Odbiorców, że termin oznaczone na rachunkach są **bezwzględnie obowiązujące,** gdyż w zależności od nich ustalona została zniżkowa taryfa za energię elektryczną. Nieuregulowane w terminie rachunki spowodują wyłączenie prądu, zgodnie z § 58a uprawnienia rządowego Nr. 12.

Dyrekcja Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego. Sp. Akc.
(Elektrownia Łódzka).

1186

Dr. Wajnberg

ספעצ. פון לונגען- הארץ-און מאגען-קראנקה.

ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אוונט.

זאל „פילהארמאניע" נארוטאוויטש 20

היינט, מיטוואך, 9 אין אוונט קומט פאר א איינמאליגער

ווארט-קאנצערט

פון די בעריהמטע וועלט-קינסטלער

אלא לילית און וו. גאריק

מיט א נייעם פראגראם

קאמבינאציע פון ליד און שפיל, הומאר, און כאראקטער, לידער און פאלקס-סצענעס פון אמעריקאנער רעפערטואר, נעגער-לידער!

בײַ דער פיאנינא די אמעריקאנער קינסטלערין ראכעל רעי.

בילעטען פון 85 גר. ביז 4 זל. בײַ דער קאסע פון „פילהארמאניע".

אנאנסען אין „נייעם פאלקסבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג!

ערשטע זיצונג פון רייכסטאג וועט פארקומען דעם דריטען אפריל

בערלין, 7 (ספ. טעל.).
הינדענבורג האט היינט אויפגענומען היטלערן, פאפענען, בלאמבערגן און גועהרינגען. ס'איז ארומגערעדט געווארען די פראגע פון עפענען די ערשטע זיצונג פון רייכסטאג. דער טערמין פון דער ערעפענונג איז בעשטימט געווארען אויפ'ן 3. אפריל. דאס ארט, וואו די זיצונג וועט פארקומען איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען. די סעסיע וועט דויערען 8 טעג. ביי דער ערעפענונג פון רייכסטאג וועט הינדענבורג לייגען א קראנץ אויפ'ן קבר פון פרידריך דעם גרויסען.

דייטשלאנד און די אויסערן-פאליטיק

בערלין, 7 (ספ. טעל.).
דער הויפט-רעדאקטאר פון היטלערישען „פעלקישען בעאבאכטער" הויפטמאן אלפרעד ראזענבערג האט אין א גרויסער רעדע דורכ'ן מיקראפאן אונטערגעשטראכען די גרויסע בעדייטונג פון היטלערס זיג פאר דער דייטשער אויסלענדישער פאליטיק. די דייטשע רעגירונג — האט דער רעדנער געזאגט — שטעהט פאר גרויסע אינערליך-פאליטישע געשעהענישען. די מלוכות אויף דער גאנצער קאנפערענץ דארפען ענדליך פערשטעהען, אז דייטשלאנדס פאדערונג וועגען גלייכבערעכטיגונג איז א סטיכישער ווילען פון דייטשען פאלק. איצט קען שוין נישט זיין קיין רייד, אז דאס דאזיגע רעכט זאל בעטראכט ווערען אלס טעאָרעטישעס. נאך 10 יאהר מוזען אויך אנדערע מלוכות ערפילען זייערע פערפליכטונגען. די דאזיגע אויסערליך-פאליטישע אויפגאבען פערלאנגען פון דער דייטשער רעגירונג הערראאיזם פון געדאנק און הערצידיגע טעטיגקייט.

דער בערי'המטער עקאנאמיסט און סאציאלאג ווערנער זאמבארט איז בעשטימט געווארען אלס מיטגליד פון דער בייערישער וויסענשאפטליכער אקאדעמיע

יודען אין דייטשלאנד וועלען בעהאנדעלט ווערען ווי אלע אנדערע דייטשע בירגער
אזוי ערקלערט פאן פאפען פאר פארשטעהער פון דער פרעסע

וויען, 7 (יט"א טעלעגראפיש).
„נייער ווינער זשורנאל" פערעפענטליכט אן אינטערוויו מיט'ן דייטשען וויצע-קאנצלער פאן פאפען. דער וויצע-קאנצלער האט צ. א. געזאגט דעם פרעסע-פארשטעהער, אז די יודען אין דייטשלאנד וועלען ווייטער בעהאנדעלט ווערען ווי אלע אנדערע בירגער פון דער מלוכה, און וועלען געניסען פון אלע רעכט צוגלייך מיט נישט-יודען.

ווי מ'ערכעגט, איז דער אינטערוויו געגעבען געווארען מיט'ן צוועק, צו בערוהיגען די יודען אין אויסלאנד.

פראצעס פון ריטא גארגאז אין קראקא

קראקא, 7 (טעלעפאניש).
היינט א גאנצען טאג האט געגעבען די אנגעקלאגטע איהרע ערקלערונגען. זי איז שטארק אויפגערעגט און עטליכע מאל איז געקומען צו אינצידענטען צווישען איהר און דעם פארזיצער פון געריכט.

היינט וועט זיך אנהויבען דער פערהער פון די עדות.

דייטשע יודען לויפען וואו די אויגען טראגען
פראנצויזישע אויסערן-מיניסטעריום פערפלייצט מיט בקשות פון דייטשע יודען

פאריז, 7 (יט"א טעלעגראפיש).
דאס אויסערן-מיניסטעריום איז לעצטענס פערפלייצט געווארען מיט ביטעס פון פראנצויזישע יודען, וועלכע בעטען ערלויבענישען פאר זייערע קרובים אין דייטשלאנד, ס'זאל זיי דערלויבט ווערען אריינצופאהרען קיין פראנקרייך.

ראדיא-פראגראם
מיטוואך, דעם 8 מערץ 1933

11,40 פרעסע-איבערזיכט. 11,50 מעטעארא לאגישער קאמוניקאט. 11,57 צייט סיגנאל. 12,05 טאג-פראגראם. 12,10 גראמאפאן. 1,20 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 3,10 עקספארט-קאמוניקאט. 3,15 ווירטשאפטליכער קאמוניקאט. 3,30 סקויטען כראניק. 3,35 פראגראם פאר קינדער. 4,00 גראמאפאן. 4,20 פאר מאטוזשיסטען, רעפעראט. 5,00 גראמאפאן. 5,40 פארלעזונג. 6 רעפעראט, 6.25 לייכטע טאנץ-מוזיק. 7,00 פערשידענעס. 7,20 קאמוניקאט פון דער לאדזשער האנדעלס-קאמער. 7,30 ליטעראַרישע פערטעל-שעה. 745 ראדיא-פרעסע. 8,00 קאנצערט. 9,15 טאנץ-מוזיק. 9,45 גראמאפאן. 10,55 קאמוניקאטען. 11,00 טאנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

5,25 – מאסקווא–אפערע. 915–דאווענטרי–סימפאנישער קאנצערט. 9,30 — שטראסבורג — סימפאנישער קאנצערט. 10 – פאריז — סימפאנישער קאנצערט.

בלוטיגער טאג אין האמבורג
שווערע צוזאמענשטויסען צווישען קאמוניסטען און היטלעריסטען

בערלין, 7 (ספ. טעל.).
אין פארט-קווארטאל אלטאנא אין האמבורג איז געקומען צו בלוטיגע קאמפען צווישען קאמוניסטען פון איין זייט און פאליציי מיט היטלעריסטען פון דער אנדער זייט. די קאמוניסטען האבען פון די הייזער בעשאסען די מארשירענדע אפטיילונגען פון היטלעריסטען און פאליציי. די ארויסגערופענע פאליציישע פערשטארקונגען זענען נישט געווען געוואקסען, צוליב דעם האט די פאליציי בענוצט געפאנצערטע אויטאס, בעוואפענט מיט פולעמיאטען און האנד-גראנאטען. אום האלבע נאכט זענען געווען 3 טויטע און 14 שווער - פערוואונדעטע אין דעם 4 פאליציאנטען.

עסטרייכישע רעגירונג אין קאמף מיט דער היטלעריסטישער אפענסיווע
150 היטלעריסטישע אגיטאטארען פון דייטשלאנד

וויען, 7 (יט"א טעלעגראפיש)
אויף דער לעצטער זיצונג פון עסטרייכישען מיניסטארען-קאבינעט איז בעשלאסען געווארען, אנצונעהמען ענערגישע מיטלען געגען דער היטלעריסטישער אפענסיווע אין עסטרייך, וועלכע פיהרט א געוואלדיגע אגיטאציע מיט דער הילף פון 150 אגיטאטארען, וואס זענען געקומען פון דייטשלאנד.

נעכטען האבען די היטלעריסטען איינגעארדנעט א מאסען-פערזאמלונג, אויף וועלכער ס'זענען אנוועזענד געווען 40 טויזענד מאן. ס'זענען געהאלטען געווארען אנטיסעמיטישע רעדעס. דער מיטינג איז פארגעקומען אין יודישען צענטער.

סענאט פון ברעמען אין דימיסיע

בערלין, 7 (ספ. טעל.).
דער סענאט פון דער פריישטאט ברעמען האט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע.

היטלער ביי הינדענבורג'ן

בערלין, 7 (ספ. טעל.).
„דייטשע אלגעמיינע צייטונג" מעלדעט, אז דער קאנצלער היטלער וועט היינט ווידער אויפגענומען ווערען דורך פרעזידענט הינדענבורג. ס'וועלען ארומגערעדט ווערען פראגען, וואס שטעהען אין צוזאמענהאנג מיט די ווייטערדיגע פלענער פון דער רעגירונג בנוגע די אינערליך - פאליטישע סיטואציע.

היטלערישע פאהנער

בערלין, 7 (ספ. טעל.).
מיניסטער געהרינג האט ארויסגעגעבען א צירקולאר צו דער פאליציי, אז זי זאל זיך בעמיהען, אז אויף די אמטליכע בנינים זאל ארויסגעהאנגען ווערען היטלערישע און שווארץ-וויס - רויטע פאהנער.

מוסאליני און היטלער
זאלען קומען קיין גענף

גענף, 7 (ספ. טעל.)
אין ערווארטונג פון מאקדאנאלדס קומען קיין גענף, געהען ארום פערשידענע קלאנגען און קאמענטארען. פון אלע זייטען פערזיכערט מען, אז מאקדאנאלד קומט נישט, כדי צו ארגאניזירען די קאנפערענץ פון פינף מלוכות, נאר אנטייל צו נעהמען אין די ארבייטען פון דער קאנפערענץ.

ס'געהען ארום סענסאציאנעלע ווערסיעס, אז היטלער און מוסאליני קומען קיין גענף.

פאר מאגענליידנדע
ראבארבער-וויין
אין פרימא-קוואליטעט
צו ביליגע פרייזען
צו בעקומען אין דער ווינהאנדלונג פון
E. SZYKIER
Północna 1, tel. 107-84

היינט און פאלג. טעג!
דאס צארישע רוסלאנד – דאס באלשעוויסטישע רוסלאנד אין עפאכע-מייסטערווערק פון בעקאנטען R. Cromvel
„טעאדאסיע—סעוואסטאפאל"
אין די הויפט-ראלען:
Miriam Hopkins, George Bankroft
אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטואליטעטען.
אנהייב אין געוו. טאג 4.30 נאכמיטאג. שבת און זונטאג –12 א זייגער בייטאג פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער. הנחה-בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונג.
דער זאל איז שטארק בעהייצט.

היינט, מיטוואך, דעם 8-טען מערץ ד. י. פינקטליך 7 א זייגער אוונד קומט פאר די
אלגעמיינע פערזאמלונג
פון דער האנדווערקער-באנק, פאלודניאווע 4
אין לאקאל פון האנדוו.-קלוב, פאלודניאווע 4.
אלע מיטגלידער פון דער האנדווערקער-באנק ווערען געבעטען פינקטליך צו קומען.
בעמערקונג: די מיטגלידער, וואס האבען אריינגעשריבען בריף אין דער באנק, אז זיי ציהען זיך צוריק אלס מיטגלידער, ווערען צו דער פערזאמלונג נישט צוגעלאזען.
1193 די וואהל-קאמיסיע.

אכטונג, שטריקער-מייסטער!
אלע, וועלכע זענען פעראינטערעסירט אין עקספארט-ארבייט, ווערען אויפגעפאדערט צו קומען אויף א דרינגענדע
פערזאמלונג,
וועלכע קומט פאר מארגען, דאנערשטאג, דעם 9-טען מערץ ד. י. פינקטליך 7 אוונד אין לאקאל פון האנדווערקער-פערבאנד, פאלודניאווע 4.
מיט אכטונג די פערוואלטונג.

אלע דארפען וויסען!
צום זומער-סעזאן
בעקומט איהר
פון די בעסטע קוואליטעטען
רעשטען
ביליצער, טאמאשאווער און אנדערע נייעסטע מאדערנסטע מוסטערן פון הערען- און דאמען-שטאפען
פאר דאמען
אויף פאלטענס,
אויף קאסטיומען
נור ביי
מיט 30%
ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
פאר מענער
אויף אנציגער,
אויף פאלטענס
געדענקט דעם אדרעס
R. Szczęśliwy
5 באוואמיעסקא 5 פראנט, II שטאק.

Współpracownikowi naszemu
p. B. Miodownikowi
z powodu zgonu
B. P. OJCA Jego
wyrażają głębokie współczucie
Bracia TAUB.
1168

FABRYKA WYSTAWA MEBLI Napiórkowskiego 59 tel. 186-71 Piotrkowkka 67, Pasaż Casina

עמפפעהלט
„Łódzka Wystawa Mebli"
Sp. z odp. udz.

מעבעל
אין דער בעסטער קוואליטעט
צו נידריגע פרייזן

מיליטערישע דיקטאטור אין גריכענלאנד

ערקלערט קריגס-צושטאנד. — אפגעשאפען די קאנסטיטוציע

וויען, 7 (ספ. טעל.).

די ווינער צייטונגען מעלדען פון גריכענלאנד: נעכטען האט מען אין אטען ערקלערט קריגס צושטאנד, ווענידעלאס און זיינע מיניסטאר'ען זע־נען געבליבען אין אטען. די לאגע איז נישט קיין זיכערע, מ'האט מורא פאר נייע געשעהענישען. צוליב דעם, וואס די צייטונגען זענען אפגעשטעלט געווארען איז נאך נישט בעקאנט די גרויס פון ווענידעלאס מפלה. מ'האלט, אז די אפאזיציע האט א מעהרהייט פון 20 מאנדאטען, דער אנפיהרער פון דער ראיאליסטישער פארטיי טסאלדאריס האט זיך געווענדעט צו ווענידעלאס, אז ער אלס זיגער ביי די וואהלען זאל בעקומען די מאכט. ווענידעלאס האט געענטפערט, אז די מאכט געפינט זיך איצט אין די הענד פון מיליטער.

וויען, 7 (ספ. טעל.).

גענעראל פלאסטיראס האט זיך ערקלערט אלס דיקטאטאר. אין זיין אויפרוף זאגט ער, אז די וואה־לען האבען בעוויזען, אז דער פארלאמענטאר־ישער סיסטעם קען ברענגען צו קאמוניזם אין גריכענ־לאנד, צוליב דעם, האט ער זיך געמוזט ערקלערען אלס דיקטאטאר. די קאנסטיטוציע איז אפגעשאפען געווארען. אלע פערזאמלונגען זענען פערבאטען גע־ווארען.

דאס יודישע פאלק נויטיגט זיך איצט א דרייסטע יוגענד

זאגט לארד מעלטשעט אויף אן אויפנאהמע ביי דער באראנעסע ראטשילד

פאריז, 7 (יט"א טעלעגראפיש)

לארד מעלטשעט איז אויפגענומען געווארען פון דער באראנעסין ראטשילד. צו דער אויפנאמע זענען איינגעלאדען געווארען 200 איינפלוסרייכע יודישע פערזענליכקייטען.

לארד מעלטשעט האט געהאלטען א רעדע וועגען דער טרויעריגער לאגע פון די יודען. דאס יודישע פאלק, האט לארד מעלטשעט געזאגט, נוי־טיגט זיך אין א דרייסטע יוגענד.

דער דאלאר אויף די וועלט-בערזעס

דער רושם אין פראנקרייך און שווייץ

פאריז, 7 (ספ. טעל.).

די פינאנציעלע טראיעדיע פון אמעריקא פער־נעהמט די אויפמערקזאמקייט פון דער פראנצויזי־שער עפענטליכער מיינונג נישט ווייניגער ווי די־מאט'שע געשעהענישען אין דייטשלאנד.

דריט עטליכע טעג האבען די באנקען אויפ־געהערט צו טוישען דאלאר.

נעכטען האט די בערזע דעם דאלאר אינ־גאנצען נישט באטירט, אויף אלע וואלוטע־בערזעס פון דער וועלט איז מען צוריקגעהאלטען צוליב דער מעגליכקייט פון דעוואלואציע פון דאלאר.

דער שווייצארישער פראנק און דער איטאל־יענישער ליר האט היינט פערלוירען אין ווערט.

די צייטונגען רופען צו דערהאלטען קאלט בלוט, ווייל דער פראנצויזישער פראנק איז א וואַ־לוטע, וואס האט די שטארקסטע געלד־דעקונג אין דער וועלט.

ס'איז אבער זעהר פיל אפהענגיג פון דער צאהל אמעריקאנער פאפירען, וואס געפינען זיך אין אייראפע.

גענף, 7 (ספ. טעל.).

די אמעריקאנער געשעהענישען האבען אר־רויסגערופען א לעבהאפטע פעראינטערעסירונג אין די פערשידענע דעלעגאציעס, ווי אויך אין די פי־נאנציעלע קרייזען פון דער שווייץ.

ניו־יארק, 7 (ספ. טעל.).

דער גובערנאטאר פון ניו־יארק האט ערקלערט, אז דאס באנק־מאראטאריום וועט דויערן ביז פרייטאג.

וואשינגטאן, 7 (ספ. טעל.).

אין דער קריטישער וואך פאר ערשטען מערץ, האט מען פון 450 באנקען ארויסגענומען 962 מיל־יאן דאלאר דעפאזיטען.

וואשינגטאן, 7 (ספ. טעל.).

דער פרעזידענט רוזוועלט האט ערקלערט, אז דער הויפט־ציל פון זיין פעראָרדענונג איז צו שטערען דאס ווייטערדיגע ארויסציהען פון גאלד און דאס צושטעלען נייע פארמען פון גאלד צוליב דעם, וואס ווערט געהאלטען א גרויסע צאהל וואלוטע.

דער דאלאר אין ווארשא

ווארשא, 7 (טעלעפאניש).

נאכ'ן נעכטיגען פיבער איבע'ן וואלוטע־מארק צוליב'ן דאלאר, האט היינט די שפאנונג אויפגע־הערט. אפיציעל ווערט דער דאלאר ווייטער נישט באטירט. די שווארצע בערזע האט פערקויפט מיט 8.65; גאלד־דאלאר האט געקאסט 9.70; א גאלד־רובעל — 5 זל.; באנק־פאלסקי האט אנגעהויבען קויפען דאלארען מיט 8.60.

טעאטער „סקאלא", שרודמיעסקא 15.

היינט, 9 אוונט לעצטע געזעגנונגס-פארשטעלונג

פון דעם בא־רימטען ארטיסט

ד"ר פאול באראטאוו

צוזאמען מיטן אויסגעצייכנטן אנסאמבל: ס. אלטבוים. ח. בראקאזש, א. דאמב, ה. הארט. מ. מעלמאן, א. קוריץ, ל. ראזענבערג, נ. רייכענבערג, א. שליפקאוויטש, מיטן אנטייל פון מרים דאלסקא.

נאר 1 מאל! דאס בארימטע מייסטערווערק פון שלום אש נאר 1 מאל!

„גאט פון נקמה"

מיט ד"ר פאול באראטאוו אלס „יעקל שאפשאוויטש"

גאנץ לאדז קומט היינט זיך געזעגנען מיטן בארימטן קינסטלער

ד"ר פאול באראטאוו

בילעטן צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

שרודמיעסקא 15 טעאטער „סקאלא" טעלעפאן 232-33

פרייטאג, דעם 10 מערץ, 9 אוונט און די ווייטערדיגע טעג

פייערליכע דערעפענונג פון טעאטער

פעראייניגטע אקטיארען

„פאקט"

אנפיהרונג

זיגמונט טורקאוו אלעקס שטיין

אין די הויפטראלען:

אברהם מארעווסקי

קלארא סעגאלאוויטש געניא שליט

זיגמונט טורקאוו אלעקס שטיין

פרעמיערע! פרעמיערע!

פארקויפטע נשמות

(די וואס האנדלען מיט רום)

פיעסע אין 5 אקטן פון ס. פעטאל און פ. ניווא. איבערועצט און רעזשיסירט פון מנחם רובין. אנסאמבל: ל. (א. ב.) פרויען: קלארא סעגאלאוויטש, געניא שליט, עטע שטאקפעדער. מענער: מאיר אמזענבערג, יצחק אינהענטטוש, קלמן גוטמאן, דור העמבורגער, אברהם חאלפשטאם, זיגמונט טורקאוו, אברהם מארעווסקי, אלעקס שטיין. פארשטעהער פון מרופא, דור הערלפמאן.

יאפאניש מיליטער פערשטארקט זיך

50 טויזענד כינעזער אפגעשניטען פון דער וועלט

לאנדאן, 7. (ספ. טעל.)

פון פעקין מעלדעט מען, אז די הויפט־כוחות פון יאפאנישען מיליטער פערשטארקט זיך. די יאפאנער זענען אין בעזיץ פון אלע וויכטיגסטע סטראטעגישע פונקטען. 50 טויזענד כינעזער זענען אפגעשניטען פון זייער הויפט-אפעראציע-באזע אין מאנגאליען. טשענגטע איז פערנומען דורך די יאפאנער.

געשטארבען דער טשיקאגער בירגערמייסטער טשערמאק

מיאמי, 7 (ספ. טעל.)

דער טשיקאגער בירגערמייסטער טשערמאק, וועלכער איז — ווי בעקאנט — שווער פערוואונ־דעט געווארען בעת'ן אטענטאט אויף רוזוועלטן איז היינט אין דער פריה געשטארבען אין שפי־טאל אין מיאמי.

דער אנפאלער זאנגארא וועט דריבער נאכ־אמאל שטעהען פארן געריכט און איהם דראהט טויט-שטראף.

ענטוואפנונגס-קאנפערענץ אין געפאהר

צוליב דעם זיג פון היטלער'ן

גענף, 7 (ספ. טעל.)

אין די קרייזען פון דער ענטוואפנונגס-קאנ־פערענץ הערשט א בעאונרוהיגונג וועגען גורל פון דער ענטוואפנונגס - קאנפערענץ. דאס צוליב דעם ערפאלג פון היטלער'ן, וועלכער וועט ווייטער אונ־טערשטיצען דייטשלאנד'ס פרעטענזיעס. מאקדא־נאלד וועט פאר יעדען פרייז וועלען דערגרייכען א געוויסען רעזולטאט. לויט זיין פראיעקט דארף מען געבען די דייטשען די מעגליכקייט נאך עט־וואס זיך צו בעוואפענען.

דער געדאנק אפצולעגען די קאנפערענץ ווערט אלץ מעהר אקטועל, נאכמעהר דערפאר, ווייל די אמעריקאנער דעלעגאציע אינטערעסירט זיך איצט גארנישט מיט דער קאנפערענץ.

ארעסטירט 27 סטודענטען

אין צוזאמענהאנג מיט די זונטאג'דיגע אונרוהען

ווארשא, 7 (טעלעפאניש)

אין געריכט ביי דער סטאראסטווע אין ווארשא האט מען היינט בעטראכט דעם פראצעס געגען 27 אקאדעמיקער, וועלכע האבען אנטייל גענומען אין די זונטאג-אונרוהען. 19 אקאדעמיקער זענען פערמשפט געווארען אויף ארעסט פון 3 טאג ביז 30 טעג. 2 אקאדעמיקער זענען פערמשפט געווארען אויף 30 טעג אונבעדינגטען ארעסט.

לאדזער נייעס

נייער לאדזער וואיעוואדע אויפגענומען פון פרעמיער-מיניסטער

אפגעגעבען א בעריכט וועגען לאדזער וואיעוואדזטווע

דעם 6־טען ד. ח. איז דער נייער לאדזער וואיעוואדע האוקע גאוואק אויפגענומען געווא־רען פון פרעמיער פריסטאר און פון די מיניסטא־רען הוביצקי און פיעראצקי, פאר וועלכע ער האט אפגעגעבען א בעריכט וועגען א גאנצע רייה פרא־גען אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע.

פון מיליטער-ביורא ביים מאגיסטראט

כידוע, איז דאס מיליטער־ביורא איבערגע־טראגען געווארען אין נייעם לאקאל אויף פיעטרי־קאווער 165.

דער נומער־טעלעפאן פונ'ם ביורא איז 203־49

אויפרוף פון די שטרייקענדע קאטאן-ארבייטער

(2) נעכטען האבען זיך אין דער שטאט בעוויזען אויפרופען פונם פערבאנד פון די קא־טאן-ארבייטער, אין וועלכע עס ווערט געפאדערט, אז די אלע שטרייקענדע ארבייטער זאלען אויס־דויערען אין זייער אקציע.

אין דעם אויפרוף ווערען אויך די ארבייטס־לאזע קאטאן-ארבייטער אויפגעפאדערט נישט צו ברעכען דעם שטרייק, ווייל מיט דעם איצטיגען שטרייק איז מען אויטען אויך זייער טובה.

מודעה פון דער עלעקטראווניע

די עלעקטראווניע טיילט מיט, אז די בעזי־צער פון „אגראביטשניקעס" ווענדען זיך, ערב'ן צאהלונגס־טערמין פון זייערע רעכענונגען, צו דער דירעקציע פון דער עלעקטראווניע מיט דער בי־טע אפצולייגען דעם צאהלונגס־טערמין, וואס דאס איז אין א סתירה מיט'ן געשלאסענעם אפמאך.

די עלעקטראווניע איז דעריבער מודיע די אפנעהמער, אז בריף, וואס ווערען אדרעסירט צו איהר וועגען דעם ענין וועלען נישט בעטראכט און נישט געענטפערט ווערען.

די טערמינען אויף די רעכענונגען זענען אומבעדינגט פערפליכטענד, ווייל אפהענגיג פון די איז פעסטגעשטעלט געווארען דער הנחה־שאריף פאר עלעקטרישע קראפט. דאס נישט־רעגולירען אין טערמין די רעכענונגען וועלען ברענגען צום אויס־שליסען דעם שטראם.

פאבאר פון יאהרגאנג 1912

הייבט זיך אן דעם 2-טען מאי

(א) די סטאראסטווע איז שוין צוגעטרעטען אויסצוארבייטען דעם פלאן פון פאבאר פאר'ן יאהר־גאנג 1912. די ערשטע זיצונג פון דער פאבאר־קאמיסיע וועט פארקומען דעם 2. מאי ד. י.

פאלשע 20 און 50 גר. מטבעות

(א) אין פערקעהר האבען זיך לעצטענס בע־וויזען פאלשע 20 און 50 גר. מטבעות, וועלכע זענען גוט נאכגעמאכט.

פאליציי זוכט די פעלשער.

געזעלשאפטליכער קלוב ביים זשורנאליסטען-סינדיקאט

געעפענט געווארען אין לאדז

זונטאג איז פארגעקומען די ערעפענונג פון נייעם, עלעגאנט־איינגעארדענטען לאקאל פון זשור־נאליסטען־סינדיקאט אויף פעטריקאווער 121.

12 פארמ. האבען זיך אין לאקאל פערזאַ־מעלט די מיטגלידער. פון ווארשא איז געקומען דער וויצע־פרעזעס פון ווארשאווער זשורנ. סינדי־קאט רעד. באסקי.

נאך די בעגריסונגען איז געמאכט געווארען א פאטאגראפישע אויפנאהמע. נאכ'ן מיטאג איז 5 אווענד פארגעקומען די ערעפענונג פון געז. קלוב.

אויטאס און מאטאציקלען אויף דער פאסט

(2) נעכטען איז פערענדיגט געווארען די מא־טאריזאציע אויף דער לאדזער פאסט.

פון היינט אן וועט די קארעספאנדענץ פון אלע פאסט-קעסטלעך און דאס צושטעלען בריף און פעק־לעך צוגעשטעלט ווערען מיט מאטאציקלען און אויטאס.

פאלעסטינא אין יאהר 1932

אויף דער אויבענדערמאהנטער טעמע וועט דער בעוואוסטער עקאנאמיסט, מיטארבייטער פון „היו"א", ד"ר גרשוני האלטען א פארלעזונג אין זאל פון שטאט־ראט פרייטאג, דעם 10. ה. ח. הי ד"ר גרשוני האט זיך נאר וואס צוריקגעקעהרט פון א רייזע־שטודיע פון פאלעסטינע.

אין זיין רייזע רעפארטאזש וועט דער פרע־לעגענט בערי'הרען די עקאנאמישע לאגע אין פא־לעסטינא, די יודיש־אראבישע פראבלעם, די פאלי־טיק פון דער ענגלישער מאנדאטאר'ען־מאכט א. א.

ה' ד"ר גרשוני איז א גלענצענדער רעדנער און די פארלעזונג זאגט צו צו זיין זעהר אינטערע־סאנט.

לאדז, 8 מערץ 1933

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 8 מערץ 1933

היטלער האט גרויסע שאנסען צו ווערען פרעזידענט פון דייטשלאנד

געוואונען די שלאכט האט היטלער, אבער דער קאמף דויערט ווייטער. — איז זיג פון דער רעאקציע זענען שולדיג די פארטייען, וועלכע זענען ביז איצט געשטאנען ביי דער מאכט

דער זיג פון היטלער׳ן ביי די וואהלען איז א געשעהעניש פון אונגעהויערער וויכטיגקייט נישט בלויז פאר׳ן איבעריגען לעבען אין דייטשלאנד, נאר אויך פאר דער גאנצער אינטערנאציאנאלער וועלט. א בעזונדערען אינטערעס האט פאר די פערהעלטענישען אין דייטשלאנד פוילען. די פוילישע בלעטער גיבען דעריבער אפ פיל פלאץ פאר די געשעהענישען אין דייטשלאנד און אײלען זיך צו קאמענטירען דעם אויסגאנג פון די וואהלען.

דער קראקאווער „א. ק. צ." האלט, אז דער רעזולטאט פון די זונטאגדיגע וואהלען האט פערשטארקט די שאנסען פון היטלער׳ן ביי די פארשטעהענדיגע וואהלען פון א פרעזידענט. די צייטונג שרייבט:

אין דער הינזיכט פון די פאליטישע פאלגען פון די איצטיגע וואהלען האט מען אויפמערקזאם געמאכט אויף דער פערשטארקטער פאזיציע פון היטלער׳ן לגבי הוגענבערגן. די דייטש־נאציאנאלע איז נישט געלונגען צו פערגרעסערען זייער בעזיץ, נישט קוקענדיג אויף זייערע קאנצעסיעס לטובת די לאנדווירטען. דווקא אין די בולט אגרארע קרייזען האבען די היטלעראווצעס בעוונדערס פערשטארקט זייער צאהל שטימען. אלס דעם סאמע סענסאציאנעלען פאקט פון די וואהלען האלט מען אין דייטשלאנד דעם אומשטאנד, וואס אין פאל פון פרעזידענטען וואהלען האט היטלער די גרעסטע שאנסען געוועהלט צו ווערען.

די ענדעקישע „גאזעטא ווארשאווסקא", וועלכע איז פריינדליך געשטימט צו היטלער׳ן, פאר זיין אנטיסעמיטיזם מיינט, אז מען דארף נישט ערווארטען פון היטלער׳ן, ער זאל ענדערען די פאליטיק אין דער פראגע פון טעריטאריעלען בוי פון נאכמלחמה׳דיגען אייראפע, ווייל ערשטענס, אונטערשיידט זיך נישט אין דער הינזיכט די פאליטיק פון די איצטיגע דייטשע הערשער פון דער פאליטיק, וועלכע עס האבען געפיהרט שטרעזעמאן און בריונג. צווייטענס וועט דייטשלאנד זיין לאנגע צייט פערנומען מיט אינערליכע קאמפען מיט א בירגער־קריג.

די אינטערנאציאנאלע פאליטיק פון היטלער׳ן און זיין רעגירונג וועט זיין אונאפהענגיג פון וועלכע עס איז נישט אינטערנאציאנאלע ארגאניזאציעס, פון דער מאסאנעריע, פון די יודען און פון כאצ־יאליסטישען און קאמוניסטישען אינטערנאציאנאל. צוליב דער געאגראפישער לאגע פון דייטשלאנד צוליב דער צאהל דייטשען אין אייראפע און דער ראלע, וועלכע דייטשלאנד שפילט איצט אין דער וועלט־פאליטיק, קאן מען בעהויפטען, אז דאס קומען פון היטלער׳ן צו דער מאכט וועט האבען זעהר ווייטגעהענדיגע פאלגען אין דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק.

דער „ראבאטניק" האלט, אז די פריינדשאפט צווישען היטלער׳ן און זיינע איצטיגע שותפים וועט לאנג נישט דויערען:

צווישען ביידע טיילען פון דער רעגירונגס־מעהרהייט איז פערהאן א גרויסער אונצופרידענהייט, דער זונטאגדיגער מארש פון שטאהלהעלם איבער די גאסען פון בערלין איז געווען ווי א מין ווארענונגס־דעמאנסטראציע אויפ׳ן אדרעס פון היטלער׳ן; עס וואקסען אויס אהן א שיעור שווערע פראבלעמען. דעמאגאגישע דיקטאטור אדער צוריקקעהר צו א קאנסערוואטיווער מאנארכיע? היטלער און הינדענבורג? היטלער און ווילהעלם? אנטיסעמיטיזם אין בענק? היטלער האט אין זיין רשות די מאסען (העכער 17 מיליאן שטימען) הוגענבערג האט אין זיין רשות געלד; הינדענבורג האט אין זיין רשות די טראדיציע פון אפיצירען־קארפוס און דעם שטאהלהעלם. די רעגירונג פון היטלער׳ן, שרייבט ווייטער דאס בלאט פון די פוילישע סאציאליסטען רעפרעזענטירט צוואנציג מיליאן שטימען אין איינהייטליכען פראנט פון היטלער׳ן ביז הינדענבערגען, פאן פאפען און קראנפרינץ ווילהעלם, פון דער געפעהרליכסטער דעמאגאגיע ביז צו די שמוציגסטע געלד געשעפטען.

געגען דער רעגירונג פון היטלער׳ן האבען געשטימט, נישט רעכענענדיג די וואקלענדיגע פאלקיסטען, 18 מיליאן מענשען. דערונטער 12 מיליאן פערהאסטע מארקסיסטען, געגען דעם ווילדסטען טעראר, נישט האבענדיג די נאמאלע קאמפס־מיטלען. די שלאכט האט היטלער געוואונען, דער קריג דויערט ווייטער.

דער לאנדאנער קארעספאנדענט פון דעם רעגירונגס־אפיציאז „גאזעטא פאלסקא", פלאריאן סאקאלאוו, וועלכער האט זיך אין טאג פון די וואהלען געפונען אין בערלין, לייגט אויף דעם גרויסען טייל פון דער שולד פאר׳ן זיג פון דער רעאקציע אין דייטשלאנד אויף די פארטייען, וועלכע זענען ביז איצט געשטאנען ביי דער מאכט.

דער אויסגאנג פון די וואהלען, שרייבט ער, איז א צווייפאנגיגע פראגע. פיל וויכטיגער איז די ווייטערדיגע עוואלוציע פון יענע דייטשע פאקטארען, וועלכע האבען געשאפען די רעפובליק, זענען געשטאנען כמעט פערצעהן יאהר ביי דער מאכט, האבען געהאט די פולע מאכט אין די הענד און האבען די מאכט א תל געמאכט מיט זייער שטראפווערטער טאלעראנץ לגבי דעם אויפוואכענדיגען פרייסישען מיליטאריזם און דער שווארצער נאציאנאליסטישער רעאקציע.

די סאציאל דעמאקראטען האבען געהאט אין זייערע הענד די רייכסוועהר און ביז נישט לאנג די גאנצע פאליציי אין פרייסען. נאך אין יולי פון פאריגען יאהר האט דער סאציאליסטישער אינערען־מיניסטער פון פרייסען סעווערינג געקאנט ארויסגעבען א בעפעהל צו ארעסטירען דעם קאנצלער פאפען, ווען יענער האט פון סעווערינגען געפאדערט, ער זאל זיך אנגעבען אין דימיסיע.

די פערטיידיגער פון דער ווימארער קאנסטיטוציע זענען געפאלען אלס קרבן פון דער איגענער שוואכקייט פון זייערע אייגענע פעהלערען. צי וועלען די דייטשע דעמאקראטען און סאציאליסטען וועלכע האבען געשטימט פאר קרעדיטען אויף קריגסשיפען, און האבען פאטראנירט דער צופעלטעטער כוואליע פון דייטשען רעוואנש, נישט האבענדיג קיין מוט צו פיהרען א באמת פרידליכע פאליטיק, צי וועלען די ציהען דעם מוסר השכל דערפון, וואס עס טוט זיך אין זייער לאנד? ווייל זיי טראגען די הויפט פעראנטווארטליכקייט פאר צוריקשטעלען דעם ווידער אויף דעם היסטארישען זייגער פון דייטשלאנד. אונטער זייערע פליגלען האט ערוואכט און איז שטארק געווארען דער אלטער גייסט פון קריגערישען פאנגערמאניזם, וועלכער טרעט ארויס אין נאך מעהר בולטע פארמען איידער אין דער צייט פון פאר׳ן קריג.

„שולדיג איז דער אמעריקאנער בלאף"

פארוואס האט די גרויסע קאטאסטראפע פאסירט אין דאלאר־לאנד?

צו דער גרויסער פינאנץ־קאטאסטראפע, וועלכע עס לעבט איצט איבער אמעריקע, שרייבט פסח קאפלאן אין „אונזער לעבען":

פארוואס האט אזא אומגעוועהנליך ־ ריזיגער אומגליק פאסירט גראד אין אמעריקא, אין דעם דאלארען ־ לאנד, וואס האט נאך דער מלחמה צוגויפגעזאמעלט ביי זיך א העלפט גאלד פון דער גאנצער וועלט? אנלויפען אויף בענק זענען געווען אין דער גאנצער וועלט, אומעטום האבען שוין אויך גרויסע בענק געקראכט, פונדעססוועגען איז עס אין ערגיץ נישט פארוואנדעלט געווארען אין אזא מאסען ־ דערשיינונג, אין אזא אלגעמיינעם פאלקס־אומגליק, ווי אין אמעריקא. פארוואס?

דערין איז שולדיג דער אמעריקאנער טעמפעראמענט, די איבערטריבענע אונטערנעהמערישקייט פון׳ם אמעריקאנער בירגער, אדער ווי מען רופט עס אויפ׳ן פשוט׳ן לשון: דער אמעריקאנער בלאף.

אמעריקא פערמאגט טאקי א סך גאלד, אבער נשעפטען האט מען דארט אנגעהויבט פילפאכיג גרעסערע, לויט זייער עפעקטיווען פערמעגען. אויף א מיליארד גאלד האט מען אנגעבויט פיתים און רעמסס פאר צעהן, צוואנציג, דרייסיג מיליארד, מ׳האט אפגענארט איינער דעם אנדערען און לסוף איז מען געבליבען אליין דער גענארטער.

די ארימע מדינה, פונקט ווי דער ארימער יחיד קען קיינמאל אזוינע בלאפערישע אונטערנעהמונגען נישט פעררעשטיניצן, דערפאר קען זי אזוי אימפעטיג נישט פאלען. מיר אין אייראפע לעבען אויף גילדענס, מארקען, פראנקען, שילינגען, בעת די אמעריקאנער לעבען אויף דאלארען. ביי אונז הערשט א דוחק אין דירות, אפילו אין ענגע און אומבעקוועמע דירות, אין דארט פערמאגט איטליכער קליינער מענשעלע א מאדערנסטע, בעקוועמע דירה, און כמעט אויף איטליכער פערנומענער דירה איז פערהאן נאך איינע א פרייע, אנ׳איבעריגע. דער אויסהאלט־מינימום פאר א פאמיליע איז דארט גערעכענט געווען מינדעסטענס צעהן מאל אזוי גרויס, ווי ביי אונז, און דאס איז שוין נישט בעשטאנען אין איינקלאנג מיט׳ן פאקטישען פערמעגען, נאר מיט דער פאלשער פארשטעלונג פון דער אויפגעבלאזענער פראספערירטי (וואוילשטאנד).

ווי אזוי אמעריקע וועט ארויסקריכען פון דער איצטיגער קאטאסטראפע, איז אונמעגליך זיך פארצושטעלען. גיכער וועט זי נישט ארויסקריכען, פונקט ווי זי האט זיך נישט געקענט העלפען בעת׳ן בערזע־קראך. דאמאלס האט מען געזאגט, אז אמעריקע האט „פערלוירען" 65 מיליארד דאלאר. אין דער אמת׳ן איז דאס געלט נישט פערלוירען געווארען, נאר ס׳איז דורכ׳ן קראך קאנסטאטירט געווארען, אז זי האט עס קיינמאל נישט געהאט, אז זי האט פשוט איבערגעשאצט דעם ווערט פון איהרע פערמעגענס. גענוי דאס זעלבע קומט פאר איצט, די 27 טויזענט בענק וועלען פשוט מוזען אפשרייבען א גרויסען חלק פון זייער כלומרשט׳ען פערמעגען, וועלכען זיי האבען קיינמאל פאקטיש נישט געהאט. און ליידען דערפון וועלען די קליינע מענשעלעך, וואס האבען געטרויט די בענק און געטראגען אהינצו זייער אפגעשפארטע סענט. אבער אויך זייער געלט איז געווען אנגעבלאזען, ווייל מ׳האט זיי פאר דער ארבייט און פאר דער סחורה געצאהלט איבערטריבענע פרייזען, זיי האבען געלעבט איבער דער נארמע און בעקליבען אפשפארונגען, וואס זענען געווען נישט רעאל — דער גאנצער סטאנדאר, די גאנצע עקאנאמיק איז נישט געשטאנען אין קיין ריכטיגער פראפארץ צו די רעאלע פערהעלטענישען, צום פאקטישען פערמעגען.

דאס פערכישופטע ראד אין ענגלאנד

די בעקעמפונג פון דער ארבייטסלאזיגקייט האט ביז איצט קיין רעזולטאט נישט געבראכט

פון זינט עס האט זיך געענדיגט דער קריג האט שוין ענגלאנד אויסגעגעבען ריזיגע סומען אויף עפענטליכע ארבייטען, ביז א מיליארד פונט. אבער די רעזולטאטען האבען אינגאנצען ענטוישט, ווייל ביי די ארבייטען האבען געפונען ארבייט נישט מעהר ווי א הונדערט טויזענט ארבייטסלאזע. און גלייכצייטיג איז די צאהל ארבייטסלאזע געוואלדיג געשטיגען.

עס איז דעריבער קלאר, אז די צרה פון ארבייטסלאזיגקייט טראגט נישט קיין לאקאלען כאראקטער און אז מען קאן זי נישט היילען מיט היימישע מיטלען. דער מקור ליגט טיפער, אין דעם אלוועלטליכען קריזיס, וועלכען ענגלאנד פיהלט אפשר שטארקער איידער אנדערע לענדער.

וואו זש איז דער אויסגאנג? בעת דער לעצטער דעבאטע אין פארלאמענט האט דער פינאנץ־קאנצלער טשעמבערלען זיך ארויסגעזאגט זעהר פעסימיסטיש וועגען דער פראגע. לויט זיין מיינונג קאן מען נישט ערווארטען, אז אין משך פון די נאהענטסטע צעהן יאהר זאל זיך די ארבייטסלאזיגקייט פערקלענערען עפעס בעדייטענד. ער האלט, אז אלע מעגליכע מיטלען צו בעקעמפען די ארבייטסלאזיגקייט זענען שוין אויסגעפרובט געווארען. כל זמן מען האט די ארבייטסלאזיגקייט געהאלטען פאר א פארבייגעהענדיגע ערשיינונג און ס׳האט זיך געהאנדעלט וועגען דעם צו געפינען ארבייט פאר די, וואס האבען די ארבייט פערלוירען, האבען די איצטיגע ווערסטיציעס, וואס זענען געווען אונטערגענומען פאר די קינפטיגע געברויכען פון לאנד, געהאט זייער בערעכטיגונג.

אבער איצט זענען שוין נישטא קיין שום ספקות וועגען דעם אמתען כאראקטער פון דער ארבייטסלאזיגקייט אין דער וועלט. מען דארף די ארבייטסלאזיגקייט בעקעמפען אויף אנ׳אנדער אופן, נישט דירעקט, נאר אינדירעקט, דורך שאפען די בעדינגונגען, ביי וועלכע די אינדוסטריע און דער האנדעל וועלען זיך אומקעהרען צום נארמאלען מצב און וואס זאלען אויטאמאטיש, אהן דער איינגעריפונג פון דער מלוכה, נאך א דאנק דער פריוואטער איניציאטיוו עפענען די איצט פערמאכטע ארבייטס־ווארשטאטען פאר דריי מיליאן ארבייטסלאזע אין ענגלאנד.

דאס איז אנ׳אינטערנאציאנאל פראבלעם, דארף אויך די לעזונג זיין אנ׳אינטערנאציאנאלע. קיין שום אנדערער אויסוועג איז נישטא, ווייל יעדע אנדערן לעזונג איז נישט מעהר ווי א פאליאטיוו, וואס האלט נישט אויס די פראבע פון דער צייט און איז דערביי אזוי קאסטבאר, אז די ענגלישע מלוכה־קאסע קאן זיך דערויף נישט ערלויבען. אין בעזונדערע פאלען, ווען עס געהט וועגען אונטערשטיצען די ארער יענע אונטערנעהמונג, וואס קאן געבען בעשעפטיגונג פאר ארבייטסלאזע, וועט די רעגירונג זיך נישט אפזאגען פון פינאנציעלער שטיצע, אבער וועגען א מלוכה־אקציע אין גרויסען מאסשטאב, וואס פאדערט, ווי עס בעהויפטען איניגע פראיעקט־געבער, א האלבען מיליארד פונט, קאן וועגען א גרויסער אקציע פון עפענטליכע ארבייטען נישט זיין קיין רייד.

עס בלייבט אלזא דאס אלטע סיסטעם פון אונטערשטיצונגען, וואס ווערען צוליב טעמים פון אפשפארונג רעדוצירט ביז׳ן מינימום. בלויז אויף אזא אופן וועט געלינגען איינצוהאלטען דעם גלייכגעוויכט פון בודזשעט און דעם קורס פון פונט.

אבער דערווייל פערגרעסערט זיך די ארבייטסלאזיגקייט און עס וואקסען די אויסגאבען דערויף. מען דרעהט זיך אלזא אין א פערכישופטען ראד.

ברוגז־שפיל מיט דער רעגירונג

שוין העכער א וואך צייט, ווי עס קומען נישט פאר די למודים אויף די לעמבערגער און ווארשאווער הויכשולען.

די ענדעקישע סטודענטען, וועלכע בילדען דעם רוב פון דער אקאדעמישער יוגענד, האבען אלס פראטעסט געגען דעם נייעם אוניווערזיטעטס־געזעץ פראקלאמירט א היליגען קריג, און ווען די גענעראל־אטאקע פון די ענדעקישע און פ. פ. ס. דעפוטאטען אין סיים האבען גארנישט געהאלפען, האבען די אבויעפאל־אקאדעמיקער ערקלערט א שטרייק.

הייסען הייסט עס אפיציעל, אז די ענדעקישע סטודענטען שטרייקען, אין תוך אבער גענומען האט דאך קודם כל אין לעמבערג דער רעקטאראט אבגעשטעלט די למודים באך איידער די סטודענטען האבען דעם שטרייק פראקלאמירט.

און אפשר שטרייקען אויך די פראפעסארען שטילערהייט? און אפשר איז די גאנצע זאך נישט מעהר ווי א שטילע צוזאמענארבייט פון עלטערע און יונגערע ענדעקעס? ווייל באמת האבען דאך די סטודענטישע פראטעסטען יענע וואך נאך נישט אנגענומען אזא שטארקען כאראקטער אז מען זאל מוזען אבשטעלען די למודים.

די ענדעקישע סטודענטען זענען זעהר האפערדיג, זיי ערקלערען, אז זיי וועלען שטרייקען ביז צו א ערפאלג, ביז די רעגירונג וועט פאר זייער ווילען קאפיטולירען.

באמת, פארוואס זאלען זיי עס נישט טון?

זיצט זיך אויף דער באנק פאר׳ן אוניווערזיטעטס־בנין א ענדעקישער קארפאראנט, האלט זיין שטעקען אין דער האנד און בעווייזט נסים. די אוניווערזיטעט איז געשלאסען, קיין למודים קומען נישט פאר און דאך האט ער נישט וואס צו זארגען.

איז ער א זוהן פון א העכערען בעאמטען, גוטס־בעזיצער, סוחר שא נאך וואס זיך צו זארגען? טאמער ווידער איז ער א זוהן פו זארימע טאטע־מאמע, זענען דאך אויף דעם דא סטיפענדיומס, סובווענצען א. א. וו. אט איז דער פיטשער, ער וועט זיך נאר מטריח זיין צו דער אוניווערזיטעטס־קאסע, וועט ער בעקומען אויסגעצאהלט זיין סטיפענדיום. ער וועט דאן פאהרען אהיים אין איינעם פון די פוילישע מיט קאמפארט איינגעארדענטע הייזער, וואו עס איז ווארים און ליכטיג, קיין שכר למוד דארף ער לרוב נישט צאהלען, קאן ער אלזא דאס געלד פערווענדען אויף מעהר נוצליכע און מעהר לוסטיגע צוועקען, היינט וואס ארט עס איהם, אז דער שטרייק וועט נאך אביסעל דויערען? און ווען אפילו ער זאל צוליב דעם שטרייק א לערן־יאהר פערלירען, וואס געהט עס איהם אן, אז ער האט צייט, נישטא זיך איבעריגענס צו וואס צו אײלען.

ווייל באמת, וואס קאסט בכלל זיין שטודיום? וועט ער שפעטער מיט א יאהר ווערען דאקטאר!

אנדערש אבער בעציהט זיך צו דעם גאנצען ענין דער יודישער סטודענט. ער, דער נישט פערמעגליכער און מיט א טרוקען שטיקעל ברויט לעבענדיגער יודישער סטודענט ווארט זיכער מיט דער גרעסטער בענקשאפט אויף דער רגע, ווען ער וועט ווידער קאנען אונגעשטערט קומען אויף דעם אוניווערזיטעט. ווען ער וועט ווידער קאנען לערנען און גלייכצייטיג במשך פון טאג קאנען זיצען אין די ווארעמע און ליכטיגע אוניווערזיטעטס־צימערען בעת דעם שטרייק זיצט ער דאך אין זיין אונבעהייצטען צימער פון יודישען אקאדעמישען הויז אדער אין סוטערין — אלס סובלאקאטאר פון עפעס אנ׳ארימער יודישער פאמיליע און קלאפט מיט די ציינער פאר קעלט.

פאר איהם האט דאס אקאדעמישע לעבען נישט מעהר קיין רייץ, ער וואלט געוואלט וואס שנעלער ענדיגען, ווייל קיין סטיפענדיומס אדער אנדערע אונטערשטיצונגען בעקומט ער נישט או ער מוז כסדר דעם קאפ זיך דרייען, ווי אזוי פון זיין מאגערען בודזשעט אפצושפארען אויך שכר למוד, אנדערש וועט ער דאך פון אוניווערזיטעט אויסגעשלאסען ווערען.

ער וויל לערנען, געהען אויף די לעקציעס, אבער דא פערמאכט מען איהם עטליכע מאל אין יאהר די אוניווערזיטעט, א אנדער״ש מאל ווען דער אוניווערזיטעט איז אפען בעט מען איהם אדער מען ווארפט איהם גאר ארויס.

ווען מיר זאלען מאכען א חשבון וויפיל מאל האבען די יודישע סטודענטען אין דעם איצטיגען של־יאהר נישט געקאנט געגען זייער ווילען קימען אויף דער אוניווערזיטעט, וואלט זיך אנגעזאמעלט א היבש ביסעל טעג.

דער יודישער סטודענט, סיי דער פון דער פראווינץ און סיי אפילו פון דער אוניווערזיטעטס־שטאט במקא, קאן זיך אין די היינטיגע ביטערע צייטען אבסאלוט נישט פערגינען אויף קיין מיטינגען, שטרייקען, דעמאנסטראציעס א. א. וו. און דאך מוז ער בעל כרחו איצט זיצען און ווארטען ביז זיינע זעטיגען ענדעקישען קאלעגע וועט נמאס ווערען זיין ברוגז־שפיל מיט דער רעגירונג און פערענדיגען דעם שטרייק.

דער יודישער סטודענט ווארט, עס וואלט אבער שוין געווען די העכסטע צייט, אז די מאסגעבענדע פאקטארען זאלען זיך איבער דעם גאנצען ענין פערטראכטען און צו דעם יונגליש־שטיפערישען שפיל פון די ענדעקעס ענדליך א סוף צו מאכען.

צו טייער קאסט דעם יודישען אקאדעמיקער זיין שטודיום און באמת שוין צופיל לערן־טעג האט ער דאס יאהר פערלוירען צוליב דעם ענדעקישען וואוילגעהען און זייער חשק צו זינגען ביי׳ע שניק־שלאגערס.

נ. מ.

ווען א מענטש ערווארט דעם טויט

(א בלעטל זכרונות)

מיט 18 יאהר צוריק איז אין דעם שטעטעל האדעל, לובלינער גובערניע, לויט'ן אורטייל פון רוסישען מיליטעריישען פעלד־געריכט דערשאסען געווארען אן אומשולדיגער יוד שלמה ליכט.

דער דיין, וואס האט ביגעוואוינט די עקזעקוציע, דערצעהלט אין זיינע זכרונות פאלגענדעס וועגען דעם טראגישען טויט פון אומשולדיגען יוד:

ווי פערשעהמטע און שולדיגע זענען דער טורמע־נאטשעלניק און די סאלדאטען געשטאנען ארום איהם און בעוואונדערט. ווי א יוד דאוונט און איז זיך מתוודה. עס איז געווען אן השתפכות הנפש, א געטליכע תפלה אויף דער זונדיגער ערד..

מאנכע פון די סאלדאטען, האבען זיך פון גרויס איבערראשונג אנגעהויבען... צלמ'ן ווי פאר א הייליגען...

הגם די דאזיגע תפילות האבען מיר שוין בולט בעוויזען די אונשולדיגקייט פון'ם דאזיגען גאטס־פארכטיגען יוד, האט מיך דאך אנגעכאפט א געוואלדיגער נייגעריגקייט צו וויסען די געשיכטע פון זיין פראצעס. און ער האט דערצעהלט!..

א געשיכטע פון יענער טרויעריגער צייט, ווען פאלשע קריסטליכע שכנים האבען געבראכט אונגליקען אויף זייערע יודישע שכנים. ער איז געווען נישט דער ערשטער און נישט דער לעצטער קרבן פון אזעלכע פערברעכענס — אט איז זיין טרויעריגע געשיכטע!

בעת דער עסטרייכישער מפלה ביי קראשניק, האבען זיך ביים ריקצוג פון זיין שטעטעל האדעל (לוב. גוב.) עס אונטערגעצונדען איבערן שטאט זענען געווען צעווארפען קעסטלעך גראנאטען, וואס די עסטרייכישע „אבאזען" האבען פערלוירען בעת זייער שנעלען ריקצוג.

איין עק שטאט האט געברענט און אין מארק האבען זיך ווידער פערזאמעלט די שטאט בעלי בתים, דערונטער אויך ר' ראובן שלמה ליכט, אנ'אייגענטימער פון א הויז און א געשעפט אין מארק. מען האט מורא געהאט די שרפה זאל זיך נישט איבערטראגען, אויך א הערצו, עס זאלען נישט אויפרייסען די גראנאטען און חרוב מאכען דאס גאנצע שטעטעל. האט זיינס א שכן, א קריסטליכער שוסטער, געגעבען אנ'עצה מען זאל אלע גראנאטען בעגראבען טיף אין דער ערד און אנהויבען לעשען די שרפה. דאס גאנצע שטעטעל האט זיך געווארפען גרובען טיפע גרובער, מען האט דארט גראנאטען בעהאלטען און אפגעלאשען די שרפה. עטוואס שפעטער זענען אריין די רוסען, ראבירט דאס שטעטעל. צוגעהאלפען דערביי האבען אויך די ארטיגע מענשען, דערונטער דער זעלבער שוסטער...

עטליכע טעג שפעטער זענען געקומען צוריק די עסטרייכער.

א בייזער עסטרייכישער אפיציר האט געדראהט, אז ער וועט דאס שטעטעל חרוב מאכען, אויב מען וועט איהם נישט ארויסגעבען די גראנאטען, וועלכע דער „עסטרייכישער „אבוז" האט פערלוירען בעת'ן ריקצוג...

ווידער האט זיך דער שוסטער בעוויזען און גע'עצה'ט מען זאל אנווייזען, וואו די גראנאטען זענען בעגראבען „איהר קאנט זיך דאך אויסשמועסען אויף דייטש — האט איהם דער גוי געזאגט, — דערצעהלט־זשע דעם אפיציר, וואו די גראנאטען זענען בעגראבען".

דער תמימות'דיגער יוד, זעהענדיג די פרישע סכנה, וואס דראהט זיין שטעטעל האט דערויף מסכים געווען.

און ווידער זענען די עסטרייכער פערטריבען געווארען און ווידער זענען די רוסען געקומען און ווידער האט מען יודיש האב און גוטס ראבירט און דער „לייטישער שכן", דער שוסטער, איז געווען צווישען די, וואס האבען ביים יודישען שכן ראבירט...

ווען דער פאגראם האט זיך פערענדיגט און פון קראשניק איז די ציווילע רוסישע מאכט געקומען, א שטרענגע אויספארשונג דורכגעפיהרט און ביים שוסטער אין שטוב ראבירטע סחורה פון ליכט'ס געוועלב געפונען האט ער זיך ציניש פערטיידיגט — א, כ'האב טאקע גענומען סחורה פון דעם „זשיד", אבער דאס האב איך מיך נוקם געווען אין א שפיאן, וואס האט די עסטרייכער אנגעוויזען דאס ארט, וואו מיר, רוסישע פאטריאטען, האבען „גראנאטען בעהאלטען"... און עס איז גענוג געווען!..

מען האט דעם איינגעזעסענעם יודישען רואיגען בעל־הבית, א טאטען פון 11 קינדער דערונטער 3 אין אמעריקא) אלס געפעהרליכען שפיאן ארעסטירט און צום פעלד־געריכט איבערגעגעבען.

דער צורר־היהודים, דער קאמאנדיר פון דער רוסישער פירטער ארמעע, עווערט, האט דער טויט־אורטייל בעשטעטיגט און איך האב דאס אומגליק געהאט דעם דאזיגען פערברעכער דעם ווידוי־סידור אונטערצוטראגען...

א שרעקליכע נאכט מיט נאך א שרעקליכען טאג־אויפגאנג!

18 יאהר! און עס שטעהען מיך נאך ווי שפיזען יענע גרויסע אויגען, וועלכע האבען אין יענעם פארטאג מיין הארץ אויף שטיקער צושניטען, בעת מיר האבען אונזערע געשפרעכען פערענדיגט און, ארומגערינגעלט מיט א מחנה סאלדאטען האבען מיר דעם אונשולדיגען קרבן צו זיין עקזעקוציע־ארט געפיהרט.

טויזענטער, צעהנדליגער טויזענד מאל האבען זיך די דאזיגע גרויסע רחמנות'בעטענדע אויגען דורכגעווארפען אין משך פון יעדער סעקונדע און זיך אויסגעמישט מיט דער הארץ קלאפעריי פון אומגליקליכען, וואס דאס טופעריי פון די סאלדאטישע שטיוועל, האט געפרובט צו פערטויבען...

דאס קול פון אונגערעכטיגקייט, פון מענשליכער עולה איז שטארקער פון סאלדאטישען שטיוועל און ווען דער אומגליקליכער קרבן האט זיך אין מיטען וועג (אויפ'ן וועג צו זאגייסקי'ס קאלך־אויווען) אנידערגעלייגט און אויסגעשריגען:

— נאך וואס מוטשעט איהר מיך? דערשיסט מיך דא אויפ'ן ארט"... האב איך בעמערקט טרעהרען אין די אויגען פון די סאלדאטען וואס האבען איהם ארומגערינגעלט... דער עלטסטער האט איהם ערקלערט, אז דאס געזעץ מוז דורך זיי אפגעהיט ווערען און צוויי פון זיי האבען איהם גענומען אונטער די הענד און ווייטער געפיהרט...

ענדליך זענען מיר צוגעקומען צום ארט, נעבען א הויכען סלופ, האבען מיר אנ'אויסגעגראבען קבר דערזעהן... ארום זענען געשטאנען אויסגעשטעלט 3 גרופען סאלדאטען ווי חיות..

דער אמטירענדער גענעראל האט נאכאמאל דורכגעלייענט דעם טויט־אורטייל — „לויט'ן בעפעהל פון זיין קייזערליכער מאיעסטעט" א.א.וו.

איינער פון די סאלדאטען געהט שוין צו צום פעראורטיילטען און וויל איהם צובינדען די אויגען און איהם צופיהרען צום סלופ, אבער, דער יוד גיט זיך א רייס און שרייט: „נאך א מינוט, איך האב א בקשה צום רב".

דער גענעראל גיט א וואונק צום סאלדאט ער זאל אפטרעטען, מיר געהען ווידער צו... און דער יוד זאגט — „הייליגער רב, כ'האב אין מיין לעבען קיינעם נישט בע'עולה'ט, קיינעם נישט צוגענומען, כ'וויל אויך פאר'ן טויט קיינעם נישט שולדיג בלייבען. די ווינטער־שטיוועל (וואילאקעס) זענען נישט מיינע. מען האט זיי ארייגעשיקט, ווען כ'בין שוין געווען ארעסטירט. נעהמט זיי צו און שיקט זיי אפ קיין האדעל, זאל מען זיי אפגעבען. כ'וויל קיינעם נישט שולדיג בלייבען... און דער אומגליקליכער האט די שטיוועל אויסגעטון און זיי מיר דערלאנגט...

און אין עטליכע סעקונדען שפעטער, האבען מיר דערהערט די קאמענדע: „ראטא פלי!" און א קנאל פון ביקסען־שיסעריי, האט זיך א „שמע־ישראל" אויסגעשריי אין איין פייף אויסגעמישט... די „גערעכטיגקייט" האט געזיגט און דער „זשיד־שפיאן" איז אין זיין פעלד־קבר ארײנגעלאזט געווארען!..

שמשון דוב ירושלימסקי.

דעמאנסטראציע פון נאציאנאל־סאציאליסטען אין בערלין ביים בראנדענבורגער טויער

דאס געהיימניש נאך דער חתונה

(סקיצע)

פון יאקאב יאקאבסאן

א כלל־טוער פון א שטעטעל אין פראוויבץ האט מיר דערצעהלט פאלגענדעס:

ווען איך בין אלט געווען 11 יאהר — א יתום בין איך געווען — האט מיך מייגער א פעטער צוגענומען צו זיך. מיין פעטער האט געוואוינט אין א דערבייאיגען שטעטעל, און ער אליין איז געווען א גרויסער ארימאן, וואס האט מיין פעטער מיט מיר געטון? ער האט מיך אפגעגעבען צו א שוסטער לערנען זיך די מלאכה.

בישט מיין פאטער אין אונזער שטעטעל און בישט מיין אנקעל אין זיין שטעטעל זענען געווען פון די בעריהמטע באלעבאטים דארטען, איך שטאם פון א משפחה פון ארימעלייט, „פערגעסענע מענשען", ווי מען רופט אזעלכע בעשעפענישען.

איך דערצעהל דא איך פון מיין ארימען יחוס כדי איהר זאלט פערשטעהן, אז אין דעם שטעטעל וואוהין מיין אנקעל האט מיך געבראכט — האט מיך קיינער נישט געקענט און איך האב אויף קיינעם קיין איינדרוק נישט געמאכט פאר די פינף יאהר. וואס איך האב דארטען אפגעווען ביי א שוסטער אין הויז, אויך א „פערגעסענער מענש".

איך האב אבער אלעמען געקענט, און מיר האט זיך געדוכט, אז איך בין צוזאמענגעוואקסען מיט דעם שטעטעל.

אין יענעם שטעטעל איז די בעריהמטעסטע פאמיליע געווען די ביאלער משפחה (דעם נאמען גיב איך דא אן נישט קיין ריכטיגען צוליב דער געשיכטע, וואס איך געה איך דא דערצעהלען):

די ביאלער פאמיליע, א טאטע, א מאמע, און פינף קינדער, איז נישט געווען פון די רייכסטע, אבער פון די אנגעזעהענסטע. דאס איז געווען א משפחה פון אידעלע מענשען און זעהר איבערגעגעבענע אידע צו די אנדערע גינציגע מענשען.

אין דער דאזיגער פאמיליע האט פאסירט א מאדנע זאך, אזא זאך, וואס האט אויפגערודערט דאס גאנצע שטעטעל, א טאכטער, די שענסטע טאכטער זייערע האט א חתן געהאט און א יאהר נאך דער חתונה האט זי זיך גע'גט מיט'ן מאן, דער מאן איז געווען א שעהנער, א קלוגער, א געלערנטער און א גוטער, ווי אנגעמאסטען פאר דער פאמיליע ביאלער, די פעריהיראטע טאכטער האט אבער פלוצליג אנגעהויבען קלאגען, אז זי איז זעהר אומגליקליך און זי וויל א גט.

וואס, ווער, וועמען? זי האט גארנישט געזאגט. די גאנצע שטאט האט געוואוסט אז זי האט אפילו איהר מוטער נישט דערצעהלט די אורזאך פארוואס זי וויל א גט.

אזוי ווי די משפחה ווי אויך דער יונגער באלעבעסעל, זענען געווען אידעלע מענשען. האט מען אויף א שטילען אופן דורכגעפיהרט דעם גט. דאס גאנצע שטעטעל האט געשטוינט. געפרעגט, אבער עס איז געבליבן א סוד.

איינציכען איז די געגטע אוועקגעפאהרען צו קרובים ערגעץ אין א שטאט טיף אין רוסלאנד.

דאס שטעטעל איז איבערגעבליבן מיט דער טיפער געהיימניש פון ביאלער'ס טאכטער, און ווי ...ער האט זיך נישט געשטארעט צו דערגעהן ...צוגען דער געהיימניש, אין דאס קיינעם נישט געלונגען, קיינער האט נישט געקאנט ערקלערן דאס רעטעניש, עס איז געבליבן א טיפער סוד.

אויף מיר יונג יונגעל, האט די געשיכטע אין דאס שושקעניש אין שטעטעל איבערגעלאזען א טיפען איינדרוק, דער דאזיגער סוד איז געווען די ערשטע סענסאציע וואס איך האב געהערט, און ווי עפעס אליין דורכגעמאכט. עס איז א געשיכטע פון א יאהר דרייסיג אין דעם, און איך פיהל נאך אלץ, אז אט דער סוד פון ביאלער'ס טאכטער איז געווען מיין גרעסטע איבערלעבונג.

איך בין אוועקגעפאהרען פון דער אלטער היים, ווען איך בין אלט געווען אכצעהן יאהר, איך האב געהאט אלערליי צייטען, אלערליי איבערלעבונגען, איך, אנ'ארימער שוסטער־יונגעל האב זיך ארויפגעארבייט און געווארען דער פיהרער פון אלערליי מינים כלל־ארבייט, האב איך געהאט גענוג ערפאהרונגען, יענער סוד אבער, די געהיימניש מיט ביאלער'ס טאכטער, איז מיר קיינמאל נישט ארויס פון זינען.

אזוי ווי איך בין א פרעזידענט פון פיל אינסטיטוציעס האט דער יודישער עולם געמאכט מיין שטוב פאר א מין בית־דין שטיבעל. מיט אלע זאכען, מיט אלע עסקים קומען זיי צו מיר, עפעס אזוי פון זיך אליין איז מיין שטוב געווארען א פלאץ, וואו מען קומט נאך עצות.

לעצטענס קומט צו מיר אריין א פרוי נישט קיין יונגע, זי האט אויסגעזעהען גאנץ ווייט אין די פופציגער. זי וויל מיט מיר עפעס רעדען.

גוט, איך בעט זי זיצען, זי זעצט זיך אנידער און ערקלערט אז זי איז חלילה נישט געקומען וועגען א טובה נאר דורכצורעדען זיך, פרעגען אנ'עצה.

איהר ווייסט דאך, א פרוי, בעהמט זי דערצעהלען, איהר גאנצע לעבענס־געשיכטע, זי דערצעהלט וואו זי איז געבוירען, ווער זי איז, וואס מיט איהר האט פאסירט, און עס נעהמען מיר טרייסלען הענד און פיס, איך זעה שוין, אז זי איז דאס די אמאליגע טאכטער פון דער ביאלער משפחה, דאס ווייבעל מיט דער געהיימניש.

איך סטארע זיך צו האלטען שטיל, נישט ארויס פלאצען, אז איך ווייס אלעס, ווייל איך וויל הערען דעם סוף, דערוויסען זיך דעם סוד, זי איז דא די פרוי פון אנ'ארימען גאסען־הענדלער.

דער סוף איז, אז זי פרעגט מיך, ווי זי זאל איצט האנדלען, זי האט שוין לאנג אויסגעוואנדערט פון דער אלטער היים. זי האט קינדער און אויף איהר געוויסען דריקט עפעס, וואס זי קען נישט פערטראגען, ווייל זי האט נאך קיינעם דאס נישט דערצעהלט.

וואס?

זי, וועלכע איז געווען זעהר א שטילע און אנ'עהרליכע, האט פאר איהר חתונה געליבט איינעם אין שטעטעל, וואס איז געווען נישט קיין לייטישער מענש, זי האט יענעם אין דער שטיל אזוי געליבט, אזש איהר הארץ איז צעשפרונגען פאר וועהטאג, זי האט נישט געוואגט צו זאגען וועגען דעם נישט איהרע עלטערען און נישט יענעם יונגעמאן אליין.

דער יונגערמאן האט חתונה געהאט און האט אלץ געפיהרט א שאלאטאנסקען לעבען. און זי האט איהם אין דער שטיל נאך אלץ געליבט, זי האט געמיינט, אז ווען זי וועט חתונה האבען וועט זי יענעם פערגעסען. האט זי חתונה געהאט, אבער נישט נאר האט זי יענעם נישט פערגעסען, נאר עס האט איהר נאך מעהר געצויגען צו איהם, צו זיין באהעגט צו איהם. ערשט נאך איהר חתונה און נאך זיין חתונה איז זי מיט איהם בעגאנגען א „זארישקייט". — אזוי האט זי זיך אויסגעדריקט.

די פאסירונג האט אויף איהר געמאכט אזא שרעקליכען איינדרוק, דאס זי האט איהר מאן נישט געקענט קוקען גלייך אין די אויגען, און האט איהם נישט געקענט פערטראגען.

אט דאס איז איהר סוד געווען, הייסט עס, און זי האט געוואלט אנטלויפען, ענטלויפען פון אלע מען און פון זיך אליין.

מיט דער צייט האט זי זיך אביסעל בערוהיגט, בערוהיגט האט זי זיך דא אויף עמיגראציע, ווען זי האט געמוזט ווערען פראקטיש און שלעפען אליין אויף זיך דעם יאך פון מאכען א לעבען, זי האט חתונה געהאט, זי האט א מאן מיט קינדער. אבער דעם גאנצען לעבען לאזט עס איהר נישט רוהען. עפעס אימיצער אין איהר האלצען שטויסט איהר, זי זאל איינמאל פאר אלעמאל דערצעהלען איהר מאן. זי ווייס, אז דאס איז זעהר נישט קלוג, זעהר נישט פראקטיש, אבער דאס לאזט איהר נישט רוהען.

אלזא, וואס זאל איך אייך זאגען, זי איז געווען אזוי בערוועזט, אזוי ערשיטערט פון בערוועזייטעט, דאס איך האב זיך איינגעהאלטען נישט צו דערצעהלען איהר ווער איך בין און אז איך קען זי, איך האב קיין הארץ נישט געהאט דאס צו טון.

איך האב צו איהר גערעדט און געגעבען איהר צו פערשטעהן, אז זי דארף עס לאזען געהן ווי עס געהט. און איך בין געווען צופרידען, ווען זי איז אוועק.

זי האט מיך בעדאנקט פאר אויסהערען זי, פאר מיין עצה, אבער איך האב געזעהן, אז זי איז אוועק פונקט אזוי בערוועזט און פערכמורעט, ווי זי איז אריינגעקומען צו מיר.

מיין סוד, אז איך קען זי זעהר גוט, האב פאר איהר נישט ענטדעקט, זי האט אבער מיר אויסגעזאגט איהר סוד, א סוד, וואס איז געבליבען א געהיימניש פאר דרייסיג יאהר.

און איך וועל אייך זאגען דעם אמת, אז ווען דער סוד איז געווען א סוד, איז ער געווען מעהר סודותדיג, מעהר אנציהענד, ווי איצט, ווען איך האב זיך דערוואוסט דעם אמת.

איצט דוכט מיר, אז עס איז א גאנץ געווענליכע געשיכטע, אז עס איז גאר נישט געווען אזא געהיימניש, ווי מען האט די גאנצע דרייסיג יאהר געמיינט...

פאר אונזערע קינדער

וועכענטליכע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

גבירים

פון י. י. סיגאל

בארעלע בערע
און חיים'ל חי'
און ברוכ'ל בורע
חברים'לעך דריי.

האבען זיך אלע
צונויפגעלעגט גלייך
מיט עטליכע גילדען
און האלטען זיך – רייך.

געהען ארום מיט
פערהויבענע קעפ,
ווי זיי וואלטן געקלעטערט
אויף בערגיגע טרעפ.

זעצען זיך אלע
אוועק ביי דער טיר,
און בערעלע בערע
דער ערשטער „גביר".

גיט אויף די פלענער
אייגנס אין דער וועלט! –
וואס מ'זאל קויפען
מיט די אוצרות מיט געלד

ראשית כל דארפען מיר
קויפען א פערד,
צו פאהרען ארום און
ארום אויף דער ערד.

פאהרען אריבער
די טאלען און בערג,
ביז'ל מיר קומען
אויף טערקישע מערק.

קויפען מיר דארטען
פאר מויזענטער פיל
טעפיכער זיידענע
און זאכען צום שפיל.

און קומען צוריק
מיט די זעק און די פעק
און לייגען די זאכען
אין „שפייכער" אוועק.

קומען די חברה
און קלאפען אין שויב:
„לאזט אונז אריין!" –
נאר מיר מאכען זיך טויב.

קלאפען זיי ווייטער:
הצי, עפענט אונז גלייך,
מיר קומען נאך סחורה,
מיר צאהלען אייך גלייך.

עפענען מיר אויף,
א שפארע די טיר.
געהט אייך, נו געהט
צו אנ'אנדער גביר...

מיר זענען מידע
פון וועג ביז אצינד,
פון ים'ען און מדבר
און שטורם און ווינט.

לאזט זיך אונז אויסרוהען
עטליכע טעג,
נאך אזא ווייטען
און שרעקליכען וועג

נאך אזא משא
א שווערע אויף זיך
און אויפ'ן פערדעל
וואס האט שוין א פליך".

הערען די קונים'לעך
אונזערע רייד,
און זיי צוגעהען זיך
שטילינקערהיים.

גרויסע פערפלייצונג אין ענגלאנד

נאך די שניי-שטורמען זענען פיל טייכען ארויס פון די ברעגעס
שול-קינדער פאהרען אין שולע אריין אויף לאדקעס

מייז הינטעלע מיט דער קאץ

איך האב געהאט א הינטעלע,
א הינטעלע — א שאץ.
איי-איי, ווי ס'האט דאס הינטעלע,
נישט ליב געהאט קיין קאץ.

כ'פלעג בעהמען ווען א האנטעכעל,
צונויפדרייען אין האנט,
און גלעטען עס, און צערטלען עס,
און מיאקען נאכאנאנד.

דאס הינטעל טוט א שמעק, א לעק,
דאס האנטעכעל א קראץ —
כא-כא-כא! כא—כא—כא!
געמיינט, עס איז א קאץ!

זאשע און בוטשקא

זאשע און בוטשקא זענען אלטע גוטע פריינד. זאשע איז א קליין מיידעלע, בוטשקא — א גרויסער הונט. ביידע וואוינען זיי אין איין שטוב, וויפאנג זיי קענען זיך, ווייסען זיי אליין נישט. עס דאכט זיך נאר, אז זיי קענען זיך שוין זעהר, זעהר לאנג. זאשע האט שטענדיג געקאנט בוטשקאן, און בוטשקא האט שטענדיג געקאנט זאשען.

בוטשקא איז א סך א גרעסערער און א שטארקערער פאר זאשען. אז ער לייגט א-ויף זיינע לאפעס אויף איהרע אקסלען, איז ער גרעסער פאר איהר מיט צוויי קעפ. ער וואלט זי געקענט איינשלינגען, ווי גרויס זי איז. נאר ער טוט איהר קיינמאל די מינדסטע עולה נישט. בוטשקא האט דערהארט פאר זאשען. אזא קליינינקע, אזא שוואכע און אזא קלוגע, לעקט ער זי מיט דער צונג פאר גרויס ליבשאפט. און זאשע ווידער האט ליב בוטשקאן, ווייל ער איז א שטארקער און א גוטער.

איינמאל דערזעהט זאשע, ווי איהר פריינד בוטשקא איז צוגעבונדען אויף א קייט, איהרע אייגענע אויגען גלויבט זי נישט, און בוטשקא קוקט אויף איהר מיטן זיינע עהרליכע ווארעמע אויגען. זאשע דערנעהנטערט זיך נישט צו איהם. זי קאן נישט אריבערטראגען די עוולה וואס מען האט ביי איהר גרויסען בוטשקא אפגענומען די פרייהייט, און זי געשטאנען פונוריטע און געקוקט אויף איהם מיט מיטגעפיהל.

א מעשה מיט א שטיינדעל א בעריהמערל

א שווערער וואגען איז דורכגעפאהרען איבערן גאס און ארויסגעריסען א שטיינדעל פון ברוק.

— אהא, — האט זיך דאס שטיינדעל גענומען בעריהמען, — מיר האט זיך געוואלט ארויס פון דער קלעם, בין איך ארויס.

די צוגעלאפען א יונגעל און אויפגעהויבען דעם שטיינדעל אינדערהויך, מאכט דאס שטיינדעל:

— זעהט איהר: מיר ווילט זיך נישט וואלגערען אויף דער ערד, האב איך מיך אויפגעהויבען.

בעהמט דער יונגעל און טוט דאס שטיינדעל א שליידער. מאכט דאס שטיינדעל:

— איך אליין פליה עס, איך האב ליב צו פליהען איבערלופטען.

האט דאס שטיינדעל זיך דערלאנגט א זעץ אין א שויב. האט די שויב דערלאנגט א גרילץ מיט כעס, אבער דאס שטיינדעל האט אויף איהר גענומען שרייען:

— וואס שטייסטו אין וועג? קענסט זיך נישט אפרוקען אן א זייט? איך האב פיינט, אז מען שטערט מיר.

דורך דער צעבראכענער שויב איז דאס שטיינדעל אריינגעפאלען אין שטוב און געבליבען ליגען אויף א בעט. קוקט עס זיך ארום און זאגט:

— נו, געוויס, פריהער האט זיך מיר געגלוסט צו פליהען. איצט פין איך מיד, וויל איך מיך אביסעל אויסרוהען אויף א פערענע.

דערווייל איז געקומען די באלעבאסטע און האט דאס שטיינדעל ארויסגעווארפען אין דרויסען אויפ'ן ברוק. מאכט דאס שטיינדעל צו די חברים:

—וואס מאכט איהר, טייערינקע! איך בין געוועזן אין א פאלאץ, גערוהט אויף ווייכע בעטען. נאר ווייסט איהר, זיי געפעלען מיר נישט, די פריצים און די פאלאצען. איך האב מיך פערבענקט נאך אייך, טייערע חברים!

איין פאר שיך

דער לעהרער האט זיך געווענדט צו איינעם פון די תלמידים אין קלאס:

— היינט, יוסף, ביסטו אין שול, איז דיין ברודער משה נישטא. נעכטען איז געווען משה אין שול — ביסטו נישט געווען. אלע טאג לאזט איינער פון אייך דורך. דאס איז נישט גוט.

אי יוסף, אי משה זענען ביידע געווען פלייסיגע קינדער, דעריבער האט זיך דער לעהרער שטארק געוואונדערט וואס זיי קומען אין שול א טאג איבער א טאג.

— איך וויל וויסען, וואס איז די סיבה, וואס איהר בעזוכט די שול נישט פינקטליך? — האט דער לעהרער געפרעגט.

— איך קאן אייך איצט נישט זאגען, — האט יוסף געענטפערט א פערשעמטער.

נאך דער לעקציע איז ער אריין אין לעהרער-צימער און האט דערציילט:

— איך מיט מיין ברודער משה האבען ביידע איין פאר שטיוועל, דער טאטע קאן קיין צווייטע פאר נישט קויפען, אבער גיין אין שול ווילען מיר ביידע. האבען מיר אזוי אפגעמאכט: איין טאג טו איך אן די שטיוועל און גיי אין שול, דעמאלט בלייבט משה זיצען אינדערהיים. דעם צווייטען טאג טוט משה אן די שטיוועל — זיץ איך אינדערהיים.

דאס ליד פון ליים

איך זיץ נישט ליידיג אינדערהיים:
האב איך צייט נאר, נעהם איך ליים.
קנעט איך מיר א מייזעל אויס,
מאך א פייגעלע דערויס.
פון פייגעלע נישט לאנג געטראכט,
ווערט א ציגעלע געמאכט;
און א מענשעלע דערפון!
און — וואס איך וויל! און אויף דער זון
טריקען איך מיין ארבייט אויס:
מענש און ציג, און קאץ און מויז —
וואס איך זעה נאר אויף דער וועלט,
און אין פענסטער אויסגעשטעלט.

דער גערטנער און זיינע זיהן

א גערטנער האט געוואלט אויסלערנען זיינע זיהן גערטנעריי. האט ער זיי פאר'ן טויט צוגערופען צו זיך און אזוי צו זיי געזאגט:

„הערט זיך איין, קינדער. ווען איך וועל שטארבען, זאלט איהר אין ווייגארטען גוט א קוק טון, וואס דארט איז בעהאלטען".

די קינדער האבען געמיינט, אז דארט ליגט אנ'אוצר, און, ווען דער פאטער איז געשטארבען, האבען זיי גענומען גראבען, און די גאנצע ערד איבערגעשארט. קיין אוצר האבען זיי נישט געפונען, אבער אזוי גוט איבערגעגראבען די ערד אין ווייגארטען, אז זיהוי האט אנגעגעבען א סך מעהר פרוכט צו געבען.

דער געבורטסטאג פון מיין שול

די לעהרערין איז אריין אין קלאס און געשטעלט זיך ביים טישעל. די גאנצע צייט, וואס מיר האבען זיך איינגעזעצט אויף די בענק, האט זי קיין ווארט נישט געזאגט: נאר געקוקט מיט א שמייכעל. איך האב גלייך געזעהען אז דאס איז נישט קיין פשוטער שמייכעל. מיר האבען אלע פערשטאנען, אז זי האט עפעס צו זאגען א שיינע זאך. עס איז געווארען שטיל, מיר האבען געוואוסט, זי זאל שוין אנהייבען רעדען, און זי האט געזאגט:

— קינדער! אינגיכען ווערט פינף יאהר, זינט אונזער שול האט זיך געעפענט. דאס איז א גרויסער יום-טוב, ווילען מיר איהם פייערען, אז עס זאל זיין פיין! וואלט איך וועלען וויסען, וואס לייגט איהר פאר?

קייבער האט גארנישט געזאגט, גארנישט פארבעלייגט. עס איז געווען אזוי שטיל, פלוצלונג האט די קליינע זעלדע זיך אוועקגעשטעלט:

— לעהרערין! דאס וועט זיין דער געבורטסטאג פון דער שול?

און תיכף ווי זי האט דאס געזאגט, איז געווארען פריילעך, אלע האבען גענומען מאכען פארשלאגען. עס איז אפילו געווארען טומלדיג, און די לעהרערין האט געדארפט בערוהיגען.

אבער ס'איז געווען גוט. ווי זאל מען דעם געבורטס-טאג פון דער שול פייערען, איז נישט בעשטימט געווארען. נאר דאס איז קלאר געווען דערווייל: מוז מוז אויספוצען אונזער קלאס לכבוד דעם יום-טוב.

„די דאמע און איהר הונד"

א מיידעלע מיט 2 הונד, וועלכע האבען בעקומען דעם פרייז אויף אנ'אויסשטעלונג

דער בושל און דער שטארך

א פויער האט צושטעלט נעצען אויף בושלען, ווייל זיי פלעגען איהם פמר'ן זיין פערזייט פעלד. די בושלען זענען אריינגעפאלען אין דער נעץ און צוזאמען מיט זיי אויך א שטארך.

רופט זיך אן דער שטארך צום פויער:

„לאז מיך אפ: נישט קיין בושל, א שטארך בין איך. מיר זענען די חשובסטע פייגעל. איך וואוין ביי דיין פאטער אויפ'ן דאך. זעהסט דאך אן די פעדערען, אז איך בין נישט קיין בושל".

אבער דער פויער האט געזאגט:

„צוזאמען מיט די בושלען האב איך דיך געכאפט צוזאמען מיט זיי וועל איך דיך קוילען".

נייער פאלקסבלאט

דאס לאָדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואָך
8
י
אדר תרצ"ג

מערץ
זון-אויפגאַנג 6.09
זון-אונטערגאַנג 5.26

דער צווייטער טאָג פון טעקסטיל-שטרייק

נאָך פאַבריקען שליסען זיך אַז אינם שטרייק

(2) נעכטען, אינם צווייטען טאָג פונם אַלגעמיינעם שטרייק אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע, האָט זיך די שטרייק-אַקציע פערשפרייט אויף אַ רייהע נייע אונטערנעהמונגען.

אין דער פריה האָט זיך אָפּגעשטעלט די פאַבריק פון „אַלאַרט, רוסאַ און קאַמפּ.".

נעכטען האָבען זיך אויך אָפּגעשטעלט די אַזאָרקאָווער פאַבריקען.

לויט ידיעות פון פּיעטריקאָוו, וועט זיך דער שטרייק אין די דאָרטיגע פאַבריקען אָנהויבען היינט.

נעכטען האָבען זיך אָפּגעשטעלט אַלע פאַבריקען פון שייבלער און גראָהמאַן".

* * *

לויט אינפאָרמאַציעס, וואָס זענען דערהאַלטען געוואָרען אין די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען האָט דער שטרייק אויך אַרומגענומען די פאַבריקען פון „י. קינדערמאַן", „נ. ציטינגאַן", „האַראַק" און אַ סך קלענערע פאַבריקען.

לויט די אויסרעכענונגען פון די פעראיינען שטרייקען שוין 80 פּראָצענט פון די טעקסטיל-פאַבריקען.

אויך אין טאָמאַשאָוו האָבען זיך אָפּגעשטעלט נאָך עטליכע פאַבריקען.

אין זדונסקאַ-וואָליע האָבען נעכטען געשטרייקט אַלע פאַבריקען. דאָס זעלבע — אויך אין קאָנסטאַנטין.

בלויז אין זגערוש, וואו עס בעקעמפען זיך 2 געגענזעצליכע ריכטונגען, איז די לאַגע נישט קלאָהר.

דער שטרייק אין אַלגעמיין גייט אַ דורך רוהיג

פאַר דער פאַבריק פון „אַלאַרט, רוסאַ און קאַמפּ." בלויז איז געמאַכט געוואָרען. דורך דער קאָמוניסטישער דעפּוטאַטע אינגאַשיאַק אַ פּרוב צו אָפּהאַלטען אַ מיטינג און פאָרמירען אַ דעמאָנסטראַציע. פּאָליציי האָט די דעמאָנסטראַנטען צוטריבען, און אַרעסטירט 3 איניציאַטאָרען

* * *

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן גרויסען ערפאָלג פון דער שטרייק-אַקציע, זענען נעכטען אין די פאַבריקאַנטען-פעראיינען פאָרגעקומען בעראַטונגען, בכדי צו בעקענען זיך מיט דער שטרייק-סיטואַציע אויפ'ן אָרט, ערב דעם היינטיגען אַרויספאָהר צו זייער קאָנפערענץ אין מיניסטעריום פאַר געזעלשאַפטליכער שוץ. די אַרבייטער-ספערען וועט אויף דער קאָנפערענץ רעפּרעזענטירען דער קרייז-אַרבייטס-אינספּעקטאָר, ה' וואָיטקיעוויטש.

די שטימונג צווישען די שטרייקענדע איז אַ גוטע — אַ סימן: צו דער שטרייק-אַקציע שליסען זיך אָן אַלץ נייע טויזענדער אַרבייטער.

פון האַנדעלס-געריכט

פּראָצעס געגען אַ לאָדזער פירמע פאַר נאָכמאַכען אַ פאַבריק-מאַרקע

אין קרייז - געריכט איז נעכטען פאָרגעקומען אַ פּראָצעס געגען דער פירמע אַנדזשעי ליגקע. ער איז אָנגעקלאָגט געוואָרען פון דער פירמע „זיגעל און שותף" פאַר נאָכמאַכען די פאַבריק - מאַרקע „סידאָל". די פירמע פאָדערט דערום אָנ'ענטשעדיגונג פון 10 טויזענד זל. און צו קאָנפיסקירען די סחורה מיט דער נאָכגעמאַכטער מאַרקע.

נאָכ'ן אויסהערען די טענות פון די צדדים, האָט דאָס געריכט געפּסקנט, אַז ליגקע מוז צוריקציהען די עטיקעטען מיט דער מאַרקע „סידאָל". וואָס שייך די 10 טויזענד זל. ענטשעדיגונג, איז דער ענין אָפּגעלעגט געוואָרען אין בעשלאָסען אַרויסצורופען עדות.

* * *

אַלס סינדיק פון דער געפאַלענער פירמע „יוזעף דאַווידאָוויטש" (זאַקאַנטנאַ 34) איז נאָמינירט געוואָרען אַדוו. קאָנטשינסקי.

* * *

דער „נאַדזור" פון דער פירמע „טעאָדאָר היפּער" איז אָנגעקלאָגט געוואָרען צום אַפּעלאַציע-געריכט אין וואַרשאַ.

4 טויזענד דאָלאַר גייען נישט צו פּוס

בפרט נאָך איצט, ווען דער דאָלאַר ליידט אויף די שווערע הרגה...

(2) אין יולי 1931 האָבען דעם 32-יעהריגען יצחק זילבערבערג (זאַכאָדניע 17) און דעם 52-יעהריגען לייב זילבערבערג (פּאָלודניאָווא 13) ביידע פערזיכערונגס-אַגענטען פון דער אַסעקוראַנץ-געזעלשאַפט „אייראָפּאַ" איינגעמאָלדען אַ פערזיכערונג אויפ'ן נאָמען פון איינעם מענדעל בלאַכשטיין (פון ציגעל-גאַס 17)

עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען אויסצאָהלען 4000 דאָלאַר דער פרוי פון בלאַכשטיינען, רחלען, אין דעם פאַל, ווען דער מאַן איהרער וועט שטאַרבען.

דער דאָקטאָר פון דער געזעלשאַפט, ד"ר ראַקאָווסקי, האָט אונטערזוכט בלאַכשטיינען און פעסטגעשטעלט, אַז ער איז אַ פולשטענדיג געזונדער מענש.

ביני לביני איז אָבער — מיט עטליכע חדשים שפּעטער — מענדעל בלאַכשטיין געשטאָרבען פון שווינדזוכט...

די געזעלשאַפט האָט דאַן פערפיהרט אַ פּראָצעס געגען איהרע אַגענטען, די זילבערבערג'ס, געגען דעם פערמיטלער שלמה פייטלאָוויטש, און דער פרוי רחל בלאַכשטיין.

גלייכצייטיג האָט רחל בלאַכשטיין אַריינגעטראָגען אַ ציוויל-אָנקלאַגע אין געריכט געגען „אייראָפּאַ", פון וועלכער זי מאָהנט די 4000 דאָלאַר.

דעם 11 אָקטאָבער פ.י. האָט מען דעם ענין בעהאַנדעלט אין קרייז געריכט.

עס זענען אַרויסגערופען געוואָרען צוויי עקספּערטען-גראַפאָלאָגען פון וואַרשאַ.

אין דער בעשולדיגונג איז פאָרגעוואָרפען געוואָרען, אַז דער פערמיטלער מיט די אַסעקוראַנץ-אַגענטען האָבען. אין הסכם מיט דער פרוי בלאַכשטיין, בכיוון אַריינגעפיהרט אין אַ טעות די געזעלשאַפט, אונטערשטעלענדיג אַן'אַנדערער פּערזאָן צו דער מעדיצינישער אונטערזוכונג און נישט מענדעל בלאַכשטיינען, וועלכנס מצב עס איז געווען אַזאַ, אַז זיינע טעג זענען געווען געצעהלטע.

עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז מענדעל בלאַכשטיין האָט זיך קורירט אין סאַנאַטאָריומס פאַר שווינדזוכטיגע אין וויפען און אָטוואָצק.

עס איז אַרויסגעזאָגט געוואָרען די סברא, אַז אנשטאט מענדלען זאָל מען האָבען „בורק געווען" זיין ברודער יצחק בלאַכשטיין, וועלכער איז עהנליך צום געשטאָרבענעם, נאָר מיט'ן איינעם חילוק, וואָס ער איז, נישט צום פערזינדיגען, בקו הבריאה...

אויף די פאָרשלאָגען פון דער פערטיידיגונג און דער בעשולדיגונג, איז בעשלאָסען געוואָרען דעם פּראָצעס אָפּצולייגען אויף היינט.

ווער איז שולדיג אין דורכפאַל פון עקספּאָרט קיין האָלאַנד

(אג) אין שייכות מיט די ידיעות וועגען דער טעטיגקייט פון דער פויליש-האָלענדישער האַנדעלס-קאַמער האָבען מיר פון דער לאָדזער דעלעגאַטור פון דער קאַמער בעקומען פאָלגענדע אינפאָרמאַציעס: די פויליש-האָלענדישע קאַמער איז טעטיג פון אָקטאָבער 1932, די קאַמער האָט אָנגענומען סך-הכל 8 מיטגלידער פון דער גאַנצער ליסטע, וואָס די לאָדזער האַנדעלס-קאַמער האָט צוגעשטעלט דער ציל פון דער קאַמער איז געווען: 1) אויסצוזוכען האָלענדישע פירמען, וואָס זאָלען קויפען קאָנפעקציע פאַר די קאָלאָניעס, 2) אַרויספיהרען קאָמפּענסאַציע אָפּמאַכען. צו דעם צוועק איז סוף דעצעמבער אַרויסגעפאָהרען קיין האָלאַנד אַ ספּעציעלע דעלעגאַציע.

צו בעשולדיגען די קאַמער אין נישט פאַרמעגשקייט האָט קיין שום גרונד, די קאַמער אַליין האָט קיין שום אָפּערירען נישט אָפּגעגעבען. אויב עס איז ביז איצט נישט געשלאָסען געוואָרען קיין גרעסערע קאָמפּענסאַציע טראַנזאַקציעס איז עס נאָר צוליב דער שולד פון די לאָדזער עקספּאָרטערען, וועלכע האָבען, אָפּגעבענדיג דירעקט אָפּערירען זיך איבערליציטירט און אָנגעבען בעסערע בעדינגונגען און אין די פּרייזען. די דאָזיגע נישט עהרליכע קאָנקורענץ צווישען די עקספּאָרטערען האָט גורם געווען, אַז די האָלענדישע אָננעהמער האָבען זיך צוריקגעהאַלטען פון שליסען טראַנזאַקציעס.

מיטוואָך, ד. 15-טן מערץ אין טעאַטער „סקאַלאַ"

פייערליכער 40-יעהריגער יוביליאום

פון דירעקטאָר פון יודישען טעאַטער

א. בעזמאַן

מ'ווערט געשפּילט

האַרקויפטע נשמות

אין די הויפּטראָלען

אברהם מאָרעווסקי

קלאַרא סעגאַלאָוויטש גענייא שליפער

זיגמונט טורקאָוו אלעקס שטייף

רעגיסטראַציע פון אינדוסטריע-אַרבייטסלאָזע אויף אונטער-שטיצונגען

דער אונטערשטיצונגס-אַמט בײם מאַגיסטראַט איז מודיע די פעראינטערעסירטע פּערזאָנען, אַז היינט מיטוואָך ד. 8 מערץ וועט פאָרקומען אַ רעגיסטראַציע פון אינדוסטריע-אַרבייטסלאָזע אויף צו בעקומען דרינגענדע הילף פאַר'ן חודש מערץ — פון די אותיות A ביז Z.

פּערזענליכעס

(א) נאָכ'ן אורלויב, האָט דער קרייז-סטאַראָסטע אַלעקסי זשעווסקי נעכטען צוריק איבערגענומען זיין אַמט.

ער וועט אַמטירען ביז ענדע חודש, און דאַן וועט ער אויף זיין ביטע עפענען זיין רעיענט-קאַנצעלאַריע.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט דיזשורירען: מ. קאַספּערקעוויטש, זגערזשער 54; י. סיטקיעוויטש, קאָפּערניקאַ 26, ז. זונדעלעוויטש, פּיעטריקאָווער 25; וו. סאָקאָלעוויטש, פּשעיאַזד 14. מ. ליפּיעץ, פּיעטריקאָווער 193 ריכטער און לאַבאָדאַ, 11-טער ליסטאָפּאַד 86.

לאָדז פּראָטעסטירט...

(א) אין חודש פעברואַר ה. י. האָבען די רעיענטען אין לאָדז און לאָדזער קרייז פּראָטעסטירט 22,648 אינלענדישע וועקסלען אויף דער סומע פון 3,870,798 זל. מיט 79 גראָשען און 10 אויסלענדישע וועקסלען אויף 5,600 זל. מיט 28 גראָשען.

טאָג-נאָטיצען

דער קאַמף פאַר רעכט אויף אַרבייט

אין ראָזען און ווישליצקי'ס פאַבריק אין זדונסקאַ-וואָליאַ האָבען פערשטרייקט 600 קריסטליכע אַרבייטער צוליב דעם, וואָס דער פאַבריקאַנט האָט אַריינגענומען אין זיין פאַבריק צוויי יודישע אַרבייטער.

די דאָזיגע אַנטיסעמיטישע שטרייקען זענען שוין נישט קיין נייעס ביי אונז. זיי חזר'ן זיך איבער פּעריאָדיש, מחמת דער קאַמף פאַר רעכט אויף אַרבייט ביי די יודישע מאַסען ווערט אַלץ ברענענדיגער, אַקטועלער.

ביי דער געלעגענהייט איז כדאי צו דערמאָהנען דעם ערשטען שטרייק פון דעם מין, וואָס איז פאָרגעקומען ביי דער פירמע איטינגאָן מיט 5 יאָהר צוריק.

דאָ מוז מען אָבער קודם-כל אונטערשטרייכען די בעדייטונג פון דער אַרבייט פון „אָרט", וואָס האָט אין סטיכישען פּראָצעס פונ'ם דראַנג פון די יודישע מאַסען צו פּראָדוקטיווע אַרבייט אַריינגעטראָגען דעם מאָמענט פון שטופענווייזער טעכנישער אויסבילדונג פון יודישע יונגעלייט. כדי זיי מכשיר צו זיין צו דער מאַשין, צו מעכאַנישער אַרבייט.

דאָס איז געווען אין יאָהר 1927, דער אָרט" אין לאָדז האָט איינגעקויפט עטליכע קאָטאָן-מאַשינען און האָט אויסגעשולט דעם ערשטען יודישען קאָטאָן-אַרבייטער. ווען ס'איז ענטשטאַנען די פראַגע ווי אַזוי שאַפט מען אַרבייט פאַר'ן ערשטען יודישען קאָטאָן - אַרבייטער, האָט דירעקטאָר אַברהם לעקיך, וואָס איז אַ טעטיגער טוער אין „אָרט" ערקלערט, אַז נאָמירליך וועט ער איהם אַריינעהמען צו זיך אין פאַבריק פון דער פירמע עטינגאָן. דערמיט איז געוואָרען געזיכערט דער אַרבייטס-פּלאַץ פאַר'ן ערשטען יודישען קאָטאָן-אַרבייטער אין לאָדז. דער ערשטער פּרוב איז געלונגען, אָבער באַלד איז געקומען די ענטוישונג. ווען דער ערשטער יודישער קאָטאָן-אַרבייטער איז אַריינגעפיהרט געוואָרען אין עטינגאָנס פאַבריק, האָבען אַלע קריסטליכע אַרבייטער פערשטרייקט.

אויף אַ בעראַטונג פון „אָרט" האָט דאַן דיר. לעקיך ערקלערט, אַז ער איז גרייט אויסצוהאַלטען דעם שטרייק.

נאָך אַ 6-טאָגיגען שטרייק, האָבען די קריסטליכע אַרבייטער נאָכגעגעבען און זענען צוגעטרעטען צו דער אַרבייט. דער יודישער אַרבייטער איז געבליבען ביי דער אַרבייט אין איטינגאָנ'ס פאַבריק. מיט דעם איינעם יודישען אַרבייטער איז נישט געבליבען. אין דערזעלבער פאַבריק זענען נאָכדעם אַריינגענומען געוואָרען נאָך יודישע אַרבייטער.

„אָרט" האָט ווייטער אויסגעשולט יודישע קאָטאָן-אַרבייטער און זיי געשיקט אין די פאַבריקען. פון דעם דאָזיגען ערשטען אַנטי-יודישען שטרייק זענען פערגאַנגען נאָר 5 יאָהר, אָבער פאַר דער דאָזיגער צייט זענען אויסגעשולט און אַריינגעפיהרט געוואָרען אין די לאָדזער פאַבריקען אַנ'ערך 750 יודישע קאָטאָן-אַרבייטער.

דער שטרייק ביי „ראָזען און ווישליצקי", וואָס איז לעצטענס פאָרגעקומען האָט דעריבער נישט געקענט טראָגען די שאַרפקייט פון אַמאָל און צי דער פּוילישער אַרבייטער הוט וועלען צי נישט, וועט ער מוזען שלום מאַכען מיט'ן געדאַנק, אַז דער יודישער אַרבייטס-מענש האָט אויף רעכט מיט'ן שווייס פון זיין פּנים צו פערדינען אויף אַ שטיקעל ברויט, פּונקט ווי ער. דער קאַמף פאַר רעכט אויף אַרבייט איז ווייט נאָך נישט געוואונען, אָבער ער געהט אַריין אין זיין ברענענדסטען סטאַדיום.

אָט האָט „אָרט" איצט בעשלאָסען אויסצולערנען יודישע אַרבייטער רונד-טריקאָטאַזש-אַרבייט אַ צווייג, וואָס איז ביז-איצט אינגאַנצען פרייד פון יודען. דער „אָרט"-טוער דיר. אברהם לעקיך האָט אויף דעם צוועק אַרויסבעקומען עטליכע הונדערט דאָלאַר פון דער „בני-ברית-לאָדזש". מען קאָן ערוואַרטען, אַז דער ערשטער יודישער אַרבייטער אויף דער רונד-מאַשין זאָל האָבען נישט קיין בעסער מזל, ווי עס האָט געהאַט דער ערשטער יודישער קאָטאָן-אַרבייטער. נאָר פריהער צי שפּעטער, וועט דער פּוילישער אַרבייטער דאָך מוזען איינזעהן זיין אונרעכט. דער קאַמף פאַר רעכט אויף אַרבייט ביי די יודישע מאַסען איז אַ גערעכטער און פריהער, צי שפּעטער, מוז ער ווערען געוואונען.

אלי באַראָוויץ.

האבען מיר שוין א מקוה און א סוף צו די יודישע צרות!...

די „ווייסע אפאזיציע“. — דער „נאוואבראניעץ“. — שאצערס. — א „ווישטשיגע“ אויף רחמנות. לאמיר ראטעווען די מקוה! — „דווא מיכאלי“

געזעהען, געהערט און פערצייכענט אויף דער לעצטער זיצונג פון קהלה־ראט

אי, האט מען עס אביסעל געלאכט! אי, האט מען זיך געהאלטען פאר די זייטען.

וואו איז עס געווען? וואו האט מען עס זיך געהאלטען פאר די זייטען פון געלעכטער? איהר מיינט אפשר אין טעאטער? — אך — אין דער קהלה!

האט זיך אויף דער לעצטער זיצונג פון קהלה ראט געטון אויף טיש און אויף בענק, און דאס איבעריגע... אויף דער גאלעריע.

וועגען וואס האט מען ביסל געלעכט? פון געשאכטענע אקסען און קאלעדיגע וואגעס. פון אינטעליגענטע מיטאגען און פון געשמאלצענע קרופניקעס. פון בשר חוץ און פון פסח'דיגען בארשט. די גרעסטע אטראקציע איז געווען די ווישטשיגע אויף רחמנות און נאך טשיקאווער איז געווען די שטורמישע פינאל סצענע — שוין איינמאל א קאמעדיע?..

די „ווייסע אפאזיציע“

א בעזונדערע אויפמערקזאמקייט ציהט אויף זיך די „ווייסע אפאזיציע“

די ציוניסטישע „ווייסע אפאזיציע“ בעשטעהט פון די דריי ווייסקעפיקע פרנסים: משה חיים רומקאווסקי, קלמן לעווענטאל און האלבערשטאט. די דריי ווייסע קעפ האלטען זיך צוזאמען און זעהען אויס ווי 3 ווייסע צוזאמענגעבונדענע כריזאנטעמעס.

דער „נאוואבראניעץ“

צו דער זיצונג האט זיך צום ערשטען מאל געשטעלט דער „נאוואבראניעץ“, גרשון וואלמאן, איצט ווערט שוין דער קליינהענדלער־פעראיין, פון אגראדאווא 10 בענשען מיט מזומן (לייבוש ראזענבערג, משה בענדעל און גרשון וואלמאן).

שאצערס

די זיצונג הייבט זיך אן מיט א מעשה שאצערס: יעדע פראקציע (א חוץ די „אגודה“, פערשטעהט זיך!..) פראטעסטירט, הלמאי מ'האט זיי געגעבען וועניג שאצערס אין דער עטאט־קאמיטע. מ'ווערט וועגען שאצער־קוואליפיקאציעס, וואס א שאצער דארף ווייסען און וואס ער דארף קענען (פארוואס האבען די „פאכלייט“: ראזענבערג, וואלמאן און בענדעל געשוויגען?!..).

ווישטשיגעס אויף רחמנות

א זעלטענע רחמנות־ווישטשיגע איז געווען בעת'ן בעהאנדלען די פסח־אקציע.

דער ערשטער „בעל־רחמנות“ איז געווען ר' העניעך בערגער: יודען הונגערן, יודען דארפען האבען אויף פסח. נו, בעט ער זיך רחמים, מ'זאל דער פערוואלטונג „דערלויבען“ אויסצושטעלען וועקסלען אויף 110 טויזענד זלאטעס.

דערהערענדיג וועגען יודישע נויט, וועגען יודישע ארימקייט, רחמנות, האט זיך געמאכט א ווישטשיגע אויף רחמנות: דער ערשטער איז ארויסגעטרעטען דער ממונה אויף רחמנות פיאטר כארי — די יודישע ארימקייט זעה איך אין „נותן לחם“. 110 טויזענד זל. איז וועניג, וויל מען, אז יודען זאלען האבען א „פרעהליכען“ פסח, מוז מען עפעס דערלעגען — ביז 150 טויזענד.

נו, אז מ'רעדט וועגען יודישע נויט, טא פארוואס זאל לייבוש ראזענבערג פערגעסען אין „זיינע“ „האלערטשיקעס“, עפעס רעפרעזענטירט ער דאך אויך א טייל פון דער יודישער נויט! נו, איז ער מסכים מיט פיאטר כארי — 150 טויזענד.

דאס קען שוין נישט אריבערטראגען דער „איינציגער פערטרעטער“ פון „יודישען פראלעטאריאט“, ר' דוד הערש זילבערשטיין — דרך־ארץ פאר דער יודישער נויט! האט דער „פארשטעהער פון פראלעטאריאט“ געשריגען און איז בעת־מעשה געווארען מעהר רויט ווי געל — די ארבייטענדיגע מאסען ווילען נישט קיין נדבות. איך פערלאנג גאנצע 200 טויזענד זל.

נעוואלד, די מקוה!...

צום בעלעמער געהט צו א הויך־קרעפטיגער, געפוצטער יודעל מיט אן אונטערגעשוירען בערדעל, דאס איז דער מקוה־רעפערענט ה' רעכטמאן. דער עלעגאנטער מקוה־רעפערענט אפערירט מיט ציפערן וואסערע „נילדען געשעפט“ ס'איז די מקוה. וויפיל זי ברענגט ריוח, וויפיל ס'זענען דא קאפלענע וואנעס, וואסערע טירערע באסיין (פעראיידעלט: מקוה).

אי, פון וואנען נעמט זיך, דער לעצטער דעפעציט? דאס איז דערפאר, ווייל אונזערע נשים האבען אויפגעהערט צו געהען טבילה, און פון דעם נעמען זיך אלע אונזערע צרות. דערפאר האט מען דעם קריזיס — אלץ צוליב די זינד פון אונזערע נשים — און אויב די קהלה וועט איבערנעמען די מקוה איז דאס יודישע פאלק געראטעוועט...

א ווארט וועגען דער בעדייטונג פון דער מקוה פארן פראלעטאריאט האט געהאלטען ר' דוד הערש זילבערשטיין — די מקווה אויף דער גדאנסקא גאס האט זיך נישט צו שעמען געגען צאפאט. איך האב געזעהען צאפאט, נאר אונזער מקוה געפעלט מיר בעסער.

א שטים פון דער גאלעריע: ר' דוד הערש, און אויף דער פליאזשע זענט איהר אויך געווען?

.מאנצאוואלי דווא מיכאלי,
יעדען רודי יעדען ביאלי.

האבען מיר אין דער קהלה צווי זילבערשטיינס: איינער ר' דוד הערש זילבערשטיין א געלער פועלי אמוני ישראלניק, און דער צווייטער ר' וואלף זילבערשטיין, א גרויער (א מזרחי'סט).

האבען זיך ביידע זילבערשטיינס גענומען פערהערען, און דער פארזיצער, ר' פישעל, האט ביידע גערופען צו ארדנונג:

זילבערשטיין נומער 1.

זילבערשטיין נומער 2.

פינאל־סצענע

דאס פרעהליכסטע איז געווען די פינאל־סצענע, און דער פרעהליך מאכער איז געווען האזאר כארי.

די לעצטע צייט האט די „אגודה“ אויפגעהערט צו פליטערווען מיט די פאלקיסטען, און זיך גענומען חנד'לען צו בנימין רוס, האט זיך כארי „אבראזשעט“ און ארויס אין דער אפאזיציע.

נו. האט מען דעם „גאלעבראדניק“, כארי, נישט געלאזט רעדען וועגען מקוה. איז כארי געווארען „רעוואלוציאנעריש געשטימט“, און זיך סערבאריקאדירט ביים שטענדער און געשריגען „תמות נפשי עם פלישתים“ — ער וועט פריהער נישט אוועקגעהן — א ווארט מוז ער קריגען־

דער פארזיצער ר' פישעל האט געארבייט מיט'ן גלאק, און כארי האט איבערגעשריגען אי דעם גלאק אי דעם פארזיצער, און א סוף צו דער קאמעדיע!..

אב—נעס.

דער ציוניסטישער מיטינג וועגען די קהלות

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט איז אין פילהארמאניע פארגעקומען א גרויסער מיטינג פון ציוניסטישע פרנסים וועגען דער איצטיגער ווירטשאפט אין די קהלות. צום מיטינג איז געקומען א גרויסער עולם, פאר וועלכען די ציוניסטישע פרנסים רומקאווסקי, לעווענטאל, לימאן, לאוויניק יאעל און דער ווארשאווער פרנס ד"ר י. שיפער האבען גערעדט וועגען דער ווירטשאפט אין די איצטיגע קהלות וואו ס'בעלי־בתּעווען אגודהשע מעהרהייטען.

דעם מיטינג עפענט פרנס לימאן און דאס ערשטע ווארט בעקומט דאזאר רומקאווסקי וועלכער האלט א שארפע רעדע וועגען דער טעטיגקייט פון דער לאדזשער קהלה. •

אין זעלבען זין האט אויך גערעדט פרנס לעווענטאן.

מיט א שארפע אטאקע געגען דער אגודהשער ממשלה אין דער קהלה איז ארויסגעטראטען ד"ר שיפער, וועלכער האט צווישען אנדער. אויך געזאגט, „אין יאהר 1831 בעתן פוילישען אויפשטאנד, אין וועלכען יודען האבען גענומען א טעטיגען אנטייל, האט דער צאר מיט די בלוטיגסטע מיטלען דערשטיקט דעם אויפשטאנד, נאך דעם דורכפאל פון דעם אויפשטאנד, האט דער צאר אלס נקמה בעשטראפט גאנץ פוילען דורך דעם וואס ער האט קאלאסאל בעשווערט דעם ארויספיהר פון דער פראדוקציע וואס איז אויסגעארבייט געווארען, אזוי ארום האט ער געוואלט דערשטיקען די פוילישע אינדוסטריע, מיר ווערען איצט אין הינזיכט פון די קהלות בעשטראפט פאר אונזער נאציאנאלען קאמף, פאר אונזער עקשנות, דערפאר ווייל מיר שטעלען העכער דעם אינטערעס פון כלל פאר דעם אינטערעס פון יחיד דורך די איצטיגע קהלות וויל מען פערטרייבען דאס יודישע פאלק צוריק אין געטא אריין, מ'מוז פערשטעהען, אז דאס וואס ס'טוט זיך אין די קהלות, איז פערבונדען מיט'ן גאנצען סיסטעם אין לאנד. מ'וויל אונז צווינגען צו רעדען נאר וועגען רבנים און מקוואות, ס'זענען דא פערשידענע מיינונגען וועגען דעם, ווי אזוי די ציוניסטען דארפען זיך בעציהען צום בעלי־בתּעווען פון דער „אגודה“ אין די קהלות. ווי ס'זאל נישט זיין וועלען מיר אבער דעם פונדאמענט אפהיטען, דעם פונדאמענט פון דער נאציאנאלער אויטאנאמיע, הגם דער פרינציפ איז אזוי צו קאליעטשע געווארען דורך די פערשידענע דעקרעטען, די הויפט דעה איבער די קהלות האט דער בעאמטער און ער טוט דארט וואס ער וויל, נישט רעכענענדיג זיך מיט קיין שום בעשלוסען פון א קהלה־פערוואלטונג אדער קהלה־ראט. ס'איז א לעכערליכע סיטואציע, מיר ווילען נישט האבען קיין אילוזיע פון קיין קהלה, נאר א קאמפעטענץ פאר די קהלה.

אויך לאוויניק יאעל און פרנס לימאן האבען געטאדעלט די לאדזער קהלה ארבייט, דער מיטינג האט זיך פערענדיגט מיט'ן געזאנג פון „התקוה“.

לאדזשער יוד. קאמעראל און קליינקונסט־טעאטער
אראראט
קינסטל. אנפירונג: משה בראדערזאן.
ווייסער זאל פון „מאנטייפעל“ זאכאדניא 43
היינט, מיטוואך — 1 פארשטעלונג: אנהויב פונקט 9 אוונט
די גילדערנע ראקעטע
בילעטען צו בעקומען בײ דער קאסע.

דער ווארט־קאנצערט פון לענא מאן

אויספילען א גאנצען אוונט איז א שווערע און פעראנטווארטליכע אויפגאבע אפילו פאר א גאנצען אנסאמבל, ווער רעדט שוין וועגען אן ארטיסט, ווען ער טרעט אויף „סאלא“. עסטראדע קינסטלער העלפען זיך אין אזעלכע פאלען אפט ארויס דורך רעקוויזיטען, מוזיק־בעגלייטונג, א.ד.גל. עס טרעפט אבער, אז אפילו צוויי פארטעפיאנען האבען אויך נישט קיין פעולה.

לענא מאן קומט נישט אן צו קיין זייטיגער הילף, זי פרובט פול מאכען דעם אוונט אויסשליסליך מיט אייגענע מיטלען, פערלאזענדיג זיך איינגאנצען אויף דער אייגענער בעגאבונג און אינטעליגענץ.

לענא מאן איז געקומען צוריק קיין לאדז פון א לאנגער וואנדערונג. זי האט די צייט פערבראכט נישט ליידיג. דאס איז צו זעהן פון דעם פילזייטיגען און בונטען רעפערטואר, וועלכען זי האט מיט זיך מיטגעבראכט און וועלכער בעווייזט דעם גרויסען פערנעהם פון איהר קינסטלערישער פעראינטערעסירונג. זי האט זיך נישט פערשלאסען אין די ראהמען פון טראפארעטען יודישען עסטראדע־רעפערטואר. אין איהר פראגראם געפינען זיך אונזערע קלאסיקער, זי האט אבער אויך א נעהנט און א געפיהל פאר דער מאדערנער יודישער דיכטונג און נעבען פרץ'ן, טראגט זי פאר מרים אולינאווער, און אויך אליעזר שטיינבארג, קאדיע מאלאדאווסקא און איציק מאנגער. זי גרייכט אויך אין אוצר פון דער אייראפעאישער דיכטונג, פון וועלכען זי שעפט מאטעריאל מיט א מעהר אדער וועניגער גרויסען ערפאלג.

אלס ערשיינונג אויף דער עסטראדע איז לענא מאן אינטערעסאנט, אימפאנירענד און אנציהענד. הארמאניש ווירקט איהר שטים, ריין, זויבער, שעהן און טעמבער. קלאנגפול און בויגעוודיג, צוגעפאסט צו דער פארם דיכטונג, מיט וועלכער זי טרעט אויף. די מעגליכקייט פון דער שטים ערלויבט איהר צו אפערירען מיט דעם שעהנעם עפעקט פון לייכטען איבערגעהן פון דעקלאמאציע אין געזאנג.

דער אוונט פון לענא מאן אין זאל פון שטאט־ראט האט בעוויזען, אז מיר האבען אן ארטיסטקע מיט איינגעבוירענע פעהיגקייטען און מעגליכקייטען, מיט שטרעבונג און זוכעניש און ביי דער נויטיגער שולונג און רעזשי וואלט זי, אליין אדער אין אנסאמבל, געווען א געווינס פאר דער יודישער סצענע און עסטראדע.

די פראדוקציעס פון דער ארטיסטקע זענען דורכן גוט בעזעצטען זאל אויפגענומען געווארען זעהר ווארים, איינינע מיט גרויס בייפאל. **ל.**

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן — פון יודישען פאמיליען־לעבען

(11)

זאלען מיר פון דאגען אוועקפאהרען. מיר וועט סטייען געלד אויף א געוויסע צייט, ביז איך וועל איבערקומען דאס וואס עס מוז זיין. מיר וועלען זיין צוזאמען

— איך בין גליקליך, מרים, איך פיהל אין זיך גענוג כוח, כדי אנצוהויבען א ניי לעבען, קיין שום פיזישע ארבייט וועט נישט זיין ביי מיר צו שווער, קיין שום שוועריגקייט וועט נישט זיין ביי מיר אזעלכע, וועלכע מ'זאל נישט קענען בייקומען

מרים מיט דודן האבען בעשלאסען תיכף אוועקצופאהרען, אפילו קיין איין נאכט מעהר דא נישט צו פערברענגען, קיין איבעריגע שעה, מרים האט איינגעפאקט אלע איהרע נויטיגסטע זאכען און ביידע זענען אוועק צו דער באהן, אהן שום שטערונג, זעהען זיי אפגעפאהרען פון דער שטאט

דוד און מרים האבען נאר געמיינט, אז קיינער האט זיי נישט בעמערקט, אז קיינער ווייסט נישט וואוהין זיי פאהרען, אין דער אמתען איז עס נישט אזוי געווען. ס'איז געווען א מענש, וועלכער האט נאכגעפארשט זייערע יעדען שריט. דאס איז געווען די באראנין גוטמאר, זי איז געווען שטארק פעראינטערעסירט אין דעם וואס ס'קומט בכלל פאר מיט מרימען און מיט דודן און דער־יבער האט די באראנין נישט אדורכגעלאזען קיין שום געלעגענהייט זיך צו פעראינטערעסירען מיט זיי און וויסען וואס מיט זיי קומט פאר

נאכדעם ווי לייבעל געץ איז דער'הרג'עט געווארען און די באראנין האט גוט בעצאהלט פאר זיין פאמיליע, איז מאיר באמבעל ווייטער געבליבען אין דינסט פון דער באראנין, זיין אויפגאבע איז ווייטער געווען אפצוהיטען מרימען און וויסען וואס מיט איהר קומט פאר. מאיר האט זיך גענומען צו היטען נאך א מענש, דאס איז געווען „יונה צאפ“ און ער האט זיך ווידער געשטעלט אויף זיין פאסטען אפצוהיטען מרימען

דער טעלעפאן ביי די באראנין האט זיך אנגערופען

די באראנין איז צוגעגאנגען צום טעלעפאן

— דא איז מאיר באמבעל, איך וויל אייך איבערגעבען א וויכטיג נייס.

— דהיינו האט די באראנין געפרעגט

— איהר האט דאך מיך געהייסען, אויב ס'וועט זיין עפעס גאר וויכטיגעס, זאל איך אייך דאס מיטיילען דורכ'ן טעלעפאן

נו, גוט, אבער זאגט, וואס איז אזוינס וויכטיגעס געשעהען?

— דאס מיידעל מיט דעם בחור קלויבען זיך ערגעץ אוועקצופאהרען, זיי זענען שוין פערפאקט און א ליאדע מינוט ווילען זיי פאהרען צו דער באהן

— לאזט זיי נישט אפ פון אויג, אויב אפילו ס'זאל אייך אויסקומען ערגעץ מיטצופאהרען און פון דארט וואו ער וועט זיי זמיר מיטצושיילען, יעדענפאלס זאלט איהר מיר, דייענדיג אויפ'ן וואקזאל מיטטיילען, אין וועלכע ריכטונג איהר פאהרט, ס'קען זיין, אז איך וועל אייך מיטפאהרען, איך ווייס דאס נאך נישט זיכער, דאס שטערט אבער נישט, אז איהר זאלט מיטפאהרען און די אפהיטען

— דאס איז פאר מיר נישט אזוי בעקוועם, האט מאיר געענטפערט, איך וואלט גערן נישט געוואלט ארויספאהרען

— דאס הייסט, אז איהר ווילט מעהר געלד, האט די באראנין דערויף כיטרע געזאגט, ווייסט איהר דאך, אז דאס זענען קלייניגקייטען און איך בין גרייט אייך ווי געהעריג צו בעלויבען

איצט האט שוין מאיר געהאט גענוג צייט, ס'איז איהם שוין געווען בעקוועם און ער האט שוין אויסגעדרוקט זיין הסכמה מיטצופאהרען

און ווירקליך, איז מאיר נאכגעפאהרען מרימען און דוד'ן, ווען זיי זענען אוועק צום באהן, מרים איז געפאהרען בעזונדער און דוד איז אויך בעזונדער אוועק צופוס צו דער באהן, אזוי ווי זיי וואלטען זיך ערגעץ אונטערגעגנבעט, אזוי ווי זיי וואלטען ריזיקירט, כדי זיך ארויסצובעקומען פון א געפעהרליכען ארט, אזוי זענען זיי צוגעקומען צו דער באהן, מאיר האט געזעהען ווי דוד איז צוגעגאנגען צו דער באהן־קאסע, ער האט זיך געשטעלט אין דער ריה גלייך הינטער דודן. און גלייך ווי דוד האט פערלאנגט 2 בילעטען צו א געוויסער סטאציע, האט מאיר נאכדעם ווי דוד איז אוועק פון פענסטעריל, האט מאיר אויך געקויפט א בילעט אין דעמזעלבען אפ"ט. ער האט זיך כסדר געהאלטען פון דערווייטענס פון דודן מיט מרימען, וועלכע זענען נישט געווען צוזאמען, ער האט זיי די גאנצע צייט געהאלטען אויפ'ן אויג און געווארט אויף דעם, אין וועלכען וואגאן זיי וועלען איינשטייגען, אין דער צייט האט נאך מאיר בעוויזען אנצוטעלעפאנירען צו דער באראנין און איהר צו זאגען וואוהין און פון וואנען זיי פאהרען אפ

דוד מיט מרימען זענען איינגעשטיגען אין איין וואגאן, מאיר איז אריין אין דעמזעלבען וואגאן. דוד מיט מרימען האבען זיך אבער נישט געזעצט צוזאמען, נאר פון דערווייטענס, מאיר, וועלכער האט געוואוסט דעם סוד, האט בעמערקט די בליקען וואס איינער ווארפט צום אנדערען, ער האט בעמערקט, אז דער דיסטאנס, וואס זיי האבען געהאלטען צווישען זיך איז נאר געווען לפנים, אז אין אמתען פאהרען זיי צוזאמען, זיי היטען זיך אבער, אז קיינער זאל דאס נישט בעמערקען

מאיר האט נישט געוואוסט אויף ווי לאנג ער פאהרט און צוליב וואס, ער האט שוין נישט געהאט צו שרייבען און נישט מיטטיילען דער דאמע, וואו זיי זענען, ווייל ער האט דאס שוין געטון דורכ'ן טעלעפאן, כדי אז ביידע זאלען אויפ'ן וועג ענדערען זייער מארשרוט.

(פארזעצונג קומט)

געגען=אקציע פון הויז=ווירטען

געגען דער אקציע פון די לאקאטארען=פעראיינען

(2) די ענערגישע אַקציע פון די לאָקאַטאָרען־פעראיינען, מיט דעם צוועק צו אויסקעמפען ביליגער דירה־געלד, האָט אַרויסגערופען אַ געגען־אַקציע מצד די הויזבעזיצער־פעראיינען.

די פראַגע פון רעדוצירען דאָס דירה־געלד האַלטען די הויזבעזיצער פאַר אַבסאָלוט נישט־אַקטועל, און דעריבער ווערט דער'עיקר בעהאַנדעלט די פראַגע פון די אַרבייטסלאָזע לאָקאַטאָרען, וועלכע זיי בעטראַכטען אַלס אַ שווערע לאַסט פאַר זיך.

די הויזבעזיצער־פעראיינען האָבען מחמת דעם אויסגעאַרבייט אַ'נטשפּרעכענדען פּראָיעקט אין דער פאָרם פון אַ גרויסען מעמאָריאַל, וועלכער וועט איבערגעשיקט ווערען צו דער מיניסטעריאַלער מאַכט, צו דער לאָדזער זעלבסטפערוואַלטונג און צו די לאָדזער לאָקאַטאָרען־פעראיינען.

אינ'ם מעמאָריאַל וועט אויפגעקלערט, אַז די שטאָטישע מאַכט, וואָס גיט שטיצע די עקסמיטירטע, זאָל מיט דער שטיצע מהנה זיין די הויזבעזיצער וועלען זיי זיך נישט אַזוי איילען מיט די עקסמיסיעס...

——(:O:)——

פאר'ן בעליידיגען א סעקוועסטראטאר

האבען 3 פערזאן בעקומען צו 2 חדשים ארעסט

(2) נעכטען זענען פאַרן קרייז געריכט געשטאַנען פּעסאַ בלוישטיין (פּייפּער־גאַס 14), ברוך בלוישטיין און פראַניע דאַרעמבוש, אַלס בעשולדיגטע אין בעליידיגען און שטעכען דעם סעקוועסטראַטאָר אַנטאָניעוויטשי — פון 9 פינאַנץ־אַמט ביים דורכפיהרען אַן עקזעקוציע.

נישט אַכטענדיג דערויף, וואָס די עדות האָבען אויסגערעדט אַלראָס־ביז אויפ'ן סעקוועסטראַטאָר אַנטאָניעוויטשי, פּאַרוואַרפענדיג איהם, אַז ער איז דער ביטערסטער און ערגסטער פון אַלע סעקוועסטראַטאָרען, אַז ער בעציהט זיך זעהר גראָב מיט דער קליענטעלע, און אַז מחמת דעם ווערען געגען איהם געווענדט אַ סך אַנקלאַגעס — האָט דאָס געריכט פערמשפּט אַלע 3 בעשולדיגטע אויף 2 חדשים אַרעסט.

מ'נעהמט צו די זעלנער

ווער וועט פונ'ם יאהרגאנג 1911 דארפען אנהויבען דינען אין מערץ און ווער אין אפריל?

(2) לעצטענס האָט די פּ. ק. או. אָנגעהויבען פאָנאַנדערצושיקען צו די פּאָבאָראָוצעס פון 1911 אויפפאָדערונגען צו שטעלען זיך אין זייערע בעשטימטע אָפּטיילונגען.

אין הערבסט וועלען דאַרפען געהן דינען די פּאָבאָראָוצעס פון יאָהרגאַנג 1911, וועלכע זענען בעשטימט אין פּיעכאָטע און טעכנישען מיליטער.

אין מערץ דאַרפען געהן די אַרטילעריסטען. אין אַפּריל הויבען אָן די רעקרוטען פון פּיעכאָטע.

איטליכער פּאָבאָראָוויעץ, וואָס געהט אַוועק דינען, איז זיך מחויב אויסצומעלדען ביים הויזבעזיצער, וואו ער וואוינט, אויף אַ גייען בלאַנקעט.

מאכט ער זיך, צי ער איז?

א טרויעריגע מעשה מיט א לאדזער אדוואקאט

(2) אויף פּעטריקאָווער 101 געפינט זיך די קאַנצעלאַריע פון אַ געוויסען אַדוואָקאַט לוקאַשעוויטש.

דער דאָזיגער אַדוואָקאַט האָט נישט לאַנג צוריק בעקומען אַ ירושה פון זיין פאָטער — אַ פערמעגען אין דעם ווערט פון 60 טויזענד זל.

ער האָט אָבער דעם גאַנצען פערמעגען פערהאַנדעלט פאַר 25 טויזענד זל., וועלכע ער האָט אויך שנעל פערטאַכליעוועט.

צ. א. האָט ער לעצטענס געקויפט 4 שרייבמאַשינען אויף ראַטעס, און אַז ער האָט פאַר זיי נישט בעצאָהלט, און זיי פאַרקויפט — האָט מען געגען איהם פערפיהרט אַ פּראָצעס.

ווען אַדוואָקאַט לוקאַשעוויטש האָט זיך געזעהן מיט דעם דעראָוואָסט, האָט ער אָנגעהויבען סימולירען משוגעת, ד. ה., אַז נישט איהם מיינט מען... און ער האָט זיך אַזוי לאַנג געמאַכט משוגע, ביז ער איז טאַקע משוגע געוואָרען און זיין פרוי האָט אויסגעפּועל'ט, אַז מען זאָל איהם דערלויבען צו אַוועקשיקען אין קאָכאַנובקע.

נעכטען אין אָוונד האָט מען איהם אַפּגעשיקט אין משוגעים־הויז.

א קרבן פונ'ם קריזיס

זעלבסטמארד פון א קריסטליכען יונגערמאן!

(2) עהערגעכטען אין אָוונד האָט זיך דערשאָסען אויף טויט דער 30־יאָהריגער טשעסלאַוו טשעקאַלאַ (6. שיערפּיען־גאַס 10).

געבראַכט צו זיין טראַגישען סוף האָט איהם פאָלגענדעס:

טשעקאַלאַ איז ביז נישט לאַנג צוריק געווען אַ פערמעגליכער, ליטישער יונגערמאַן.

ער האָט אָבער זיין גאַנץ פערמעגען פערלוירען, און מחמת די גרויסע צרות, וואָס ער האָט געהאַט אויסצושטעהען פון די בעלי־חובות, האָט ער אָנגעהויבען שטאַרק צו שיכור'ן.

דאָס ווייב זיינס האָט נישט געקאָנט אַריבערטראָגען זיינע סקאַנדאַלען, וואָס ער האָט געמאַכט שיכור'הייט, האָט זי מיטגענומען די קינדער און זיך געצויגען צו גוטהערציגע שכנים...

טשעקאַלאַ האָט געפאָדערט, אַז זי זאָל צו איהם געהן צוריק וואוינען, און זי האָט נישט געוואָלט, און אַז ער האָט פון איהר בעקומען אַן אַנטגילטיגע תשובה. אַז — נישט, האָט ער גענומען און זיך דערשאָסען.

די לאגע אויפן לאדזער דאלאר-מארק

(אג) נעכטען נאָכמיטאָג האָט מען אין לאָדז אויפ'ן דאָלאַר מאַרק באָמירט אַ געוויסע בערוהיגונג. הגם די באַנק פּאָלסקי האָט ווייטער נישט געקויפט קיין דאָלאַרען און אויך די פּריוואַטע בענק האָבען נישט געמאַכט קיין שום טראַנזאַקציעס מיט דאָלאַרען איז דער קורס פון דאָלאַר אויף דער שוואַרצער בערזע עטוואָס געשטיגען. אַזוי האָט מען למשל דעם 6. ד. ח. אין די נאָכמיטאָג שעהן געקאָנט קויפען דאָלאַרען צו 8,40 און נעכטען אין די פאַרמיטאָגשעה'ן האָט מען שוין געוואָלט צאָהלען 8,65 און אפילו 8,75 זל.

הגם אַ גאַנצע רייה טעקסטיל־פירמעס האָבען די פּרייזען שוין פון לאַנג פעסטגעשטעלט אין דאָלאַרען האָט אָבער דאָס פאַלען פון קורס פון דאָלאַר נישט געהאַט קיין איינפלוס אויף די פּרייזען, אַזוי פערקויפען ווייטער די פירמען, וואָס פערקויפען סחורות און גאַרן ווייטער לויט דעם דאָלאַר צעטעל, בערעכענענדיג דעם קורס אויף 8,90 זל. פאַר אַ דאָלאַר.

עס דאַרף נאָך בעטאָנט ווערען, אַז אויף די אויסלענדישע בערזעס האָט זיך די פּאַניק געענדיגט, אַלע שריט וואָס ווערען אונטערנומען סיי אין פּאַריז ווי אויך אין לאָנדאָן, ווייזען אָן דערויף, אַז די דאָרטיגע ספערען בעמיהען זיך מיט אַלע מעגליכקייטען צו בעהערשען די לאַגע.

17=יעהריג מיידעל דערשאסען אויף טויט איהר שוואגער

יונגע מערדעריז האט די פאליציי ארעסטירט

(2) נעכטען 5.30 אָוונד איז די 17־יעהריגע ריגעטאַ לעווא, פון קראַזינצאָווא 11 געקומען צו איהר שוואָגער לעאָפּאָלד אויגוסטין אין רודע־פּאַביאַניץ אויף גראַפּיכא 80. צווישען ביידע האָט אויסגעבראָכען אַ סכסוך צוליב אַ פאַמיליען־אינגעלעגענהייטען, די 17־יעהריגע ריגעטאַ האָט דאַן אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און דעם שוואָגער אָוועקגעלייגט אַ טויטען אויפ'ן אָרט.

באַלד נאָך'ן אויספיהרען דעם מאָרד, האָט זי געפּרובט אַנטלויפען. מ'האָט זי אָבער געכאַפּט און אַרעסטירט.

——(:O:)——

פון „פועלי-ציון" אין אזארקאוו!

אינ'ם פערגאַנגענעם שבת איז אויך פאָרגעקומען אַ מיטינג אין אָזאָרקאָוו אין קינא „קאָרסאָ". רעפערירט האָבען די „פועלי־ציון"־ראַטמענער: מ. ליטמאַן און ר. בראָון און פון לאָדז פר. טאַפּטשע. דער מיטינג האָט אָנגענומען די פאָרגעלעזטע רעזאָלוציע וועגען אַרבייטסלאָזיגקייט און דירה־געלד.

היינט דער לעצטער גאסטשפיל פון ד"ר פאול בארטאוו

אין משך פון 8 וואָכען צייט האָט בּאַראַטאָוו מיט זיין טרופּע אונז געגעבען אַ רייה קינסטלערישע פאָרשטעלונגען. די אַלע אָנגענעהמע איינדרוקען, וואָס מיר האָבען פון זיין שפּילען אַרויסגעטראָגען, איז שטענדיג צוגעקומען די עמפּינדונג, אַז מיר האָבען דריי שעה צייט זיך געוואָרעמט אין דער נשמה פונ'ם גרויסען קינסטלער.

היינט וועט ער זיך מיט אונז געזעגענען אין דעם בעריהמטען מייסטערווערק פון שלום אש „נאָט פון נקמה".

אין „נאָט פון נקמה" גיט אונז באַראַטאָוו אַ יעקל שאַפּשאָוויטש, וואָס איז אַגב געוואָרען אַ שם דבר אין אונזער פאָלקס־לעבען און וואָס דערהויבט זיך צו דער הויך פון אַ מאַרטירער.

עס איז זיכער איינע פון די בעסטע ראָלען פון דעם גלענצענדען אַרטיסט. מ'וועט זיין שאַפּשאָוויטש'ן געדענקען. ער בלייבט אין זכרון.

העכער 50 טויזענד מענשען האָבען בעזוכט די פאָרשטעלונגען אין משך פון דער קורצער צייט פון באַראַטאָוו'ס גאַסטשפּילען.

צו די גרויסע קינסטלערישע פערדינסטען פון ד"ר פאול באַראַטאָוו פאַרן טעאַטער, דאַרף אויך פערצייכענט ווערען דער פאַקט, וואָס ער האָט ווידער אויפגעוועקט ביים יודישען עולם דעם אינטערעס פאַר'ן יודישען קינסטלערישען וואָרט, דעם אינטערעס פאַרן בעסערן יודישען טעאַטער.

פאול באַראַטאָוו פערענדיגט זיינע גאַסטשפּילען אין סאַמע ברען פון זיין דערפאָלג. נישט געקוקט אויף דעם אומגעהויערען דערפאָלג, וואָס די גאַסטשפּילען האָבען געהאַט, איז די דירעקציע געצוואונגען, צוליב די התחייבות'ן מיט אַנדערע שטעדט, די פאָרשטעלונגען אין לאָדז צו פערענדיגען.

מיר האָבען איהם בעגריסט מיט אַ הארציגען ברוך הבא און מיר וועלען איהם היינט געזעגענען מיט אַ הארציגען ברוך אתה בצאתיך.

קאנצערט פון אלא לילית

היינט אין „פילהארמאניע"

היינט, מיטוואָך, טרעט אויף צום לעצטען מאָל מיט אַ לידער־קאָנצערט די בעגאַבטע ביהנען־קינסטלערין אַלאַ לילית, צוזאַמען מיט אַלאַ לילית טרעט אויף אויף דער בעוואוסטער אַרטיסט וו. גאַדיק.

פון דער לאדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי — — —	78.00
3 פּראָצענטיגע בוראָוולאַנע —	43.25
4 „ דאָלאַרובקאַ —	54.75
7 „ סטאַביליזאַציע (אמ.)	56.50
8 „ וואַרשאָווער פאַנד־בריף	42.50
8 „ לאָדזער . .	38.00
ענגלישע פונט — — —	30.90
דאָלאַר — — — —	8.70—75
גאָלד־דאָלאַר — — —	9.30
גאָלד־רובל — — —	4.95

Dr. med. H.LUBICZ

ספּעצ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנקה.

צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32.

נעהמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָוונד, זונטאָג פון 9—11 בייטאָג.

דאקטוירים-באל לטובת „טאז"

שבת קומט פאָר אין לאָקאַל פון מענער־געזאַנג־פעראיין (פּיעטריקאָווער 243) אַ באַל, וועלכער ווערט איינגעאָרדענט פון אַ גרופּע לאָדזער דאָקטוירים. דער איינקונפט פון באַל איז בעשטימט לטובת די זומער־קאָלאָניעס פון „טאָז".

דער קאָמיטעט האָט צוגעגרייט אינטערעסאַנטע אַטראַקציעס.

ס'איז צו דערוואַרטען, אַז דער באַל וועט געבען די רעזולטאַטען, אויף וועלכע ס'פערדינט דער ציל — די אַלגעמיין בעקאַנטע זומער־קאָלאָניעס פון „טאָז".

ביאליק-פייער פון די לאדזער דריי יודישע גימנאזיעס

היינט מיטוואָך, אַ זייגער האַלב 4. קומט פאָר אין שטעטישען טעאַטער אויף צעגעלניאַנאַ גאַס אַ גרויסע פייערונג פון די לאָדזער יודישע גימנאַזיעס לכבוד דעם 60־יעהריגען יובל פון ח. נ. ביאַליק.

דאָס פּראָגראַם פון דער פייערונג נעמט אַרום כאָר־געזאַנג, אַ רעפעראַט וועגען ביאַליקס בעדייטונג און אינסצעניזאַציעס פון אַ גאַנצער רייה ביאַליק־לידער.

פאַר קינדער ווערט איינגעאָרדענט אַ בעזונדערע פייערונג זונטאָג פאַרמיטאָג אויך אין שטאָטישען טעאַטער. דער פּראָגראַם אַ רייכער און פאַרביגער.

פון „אראראט"

היינט ווערט געשפּילט די גלאַנץ־רעווי פון איצטיגען סעזאָן א. נ. „די בילדערנע ראַקעטע" מיט דעם ערשט־ראַנגיגען קינסטלער־אַנסאַמבל: מאַלווינאַ ראַפּעל, שיינע־מרים, ליזאַ שלאָסבערג, לילי ליאַנאַ, שמעון דזשיגאַן, שמואליק גאָלדשטיין, דוד בירנבוים און יואל בערגמאַן.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און וועענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע. אַלע אַרט, אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8—2 און פון 5—9 אָוונד.

בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

6 יודען ווערען בעשולדיגט אין אנ'אנפאל אויף א פאליציי=קאמענדאנט

ווערען בעפרייט ביז'ן פראצעס נאכ'ן אפזיצען דריטהאלבען חדשים

ווילנע. דעם 12. דעצעמבער ה. י. האָבען מיר געבראַכט אַ ידיעה וועגען דעם, אַז לויט דער פעראָרדנונג פון דער אויספאָרשונגס־מאַכט זענען אין מיכאַלישעק פערהאַלטען געוואָרען די 6 מיכאַלישקער יודען; אברהם ריין, יודעל ווייינשטיין די ברידער שמעון און מיכל גערשאָטער און דוד גערשאָטער, וועלכע זענען געבראַכט געוואָרען קיין ווילנע, וואו מען האָט זיי איינגעזעצט אין לוקישקער טורמע.

ווי בעקאַנט זענען די 6 איינגעזעצטע מיכאַלישקער יודען בעשולדיגט געוואָרען אין אַנ'אָנפאַל אויפ'ן קאָמענדאַנט פון מיכאַלישקער פּאָליציי פּאָסטערונעק פשאָדראָוניק ביאַלאָזשיט. מען האָט זיי פאָרגעוואָרפען, אַז זיי בעשעפטיגען זיך מיט שמוגעל און וואָס דער פשאָדראָווניק ביאַלאָזשיט האָט זיי שטאַרק געשטערט און דעריבער האָבען זיי אויסגעפיהרט אויף איהם אַנ'אָנפאַל, עבטוואָפּענט א. אז. וו.

די פערהאַלטענע יודען האָבען געלייקענט די גאַנצע בעשולדיגונג און דערציילט אַז דער פשאָדראָוניק ביאַלאָזשיט איז אָפט שיכור. אויך יענעם פאַטאַלען טאָג איז ער אַרויס אַ בגילופנדיגער און געס און איז אַריין צום 80 יאָהריגען שמיה ווייב שטיין ווען ער האָט צושטעלענדיג אַ רעוואָלווער צום האַרצען געהייסען אַרויסגיין פון קוזניע. ווייינשטיינס זון, וועלכער האָט זיך אויך צו דער צייט געפונען אין קוזניע, האָט אויפגעהויבען אַנ'אַליאַרעם. דער פשאָדראָווניק ביאַלאָזשיט האָט זיך דערשראָקען און פערלאָזען די קוזניע. דאַן האָט ער דאָס אויפ'ן וועג אָנגעטראָפען און אויף דער פוהר אויף וועלכער ס'זענען געזעסען די 6 דערמאָנטע יודען. פשאָדראָוניק ביאַלאָזשיט האָט זיי אויפגעפאָדערט צו בעווייזען דעם פּאַס פון פערד.

זיי האָבען איהם דעם פּאַס בעוויזען. אָבער נישט געקוקט אויף דעם האָט דער פשאָדראָווניק ביאַלאָזשיט אויפגעפאָדערט זיי צו גיין מיט איהם אויפ'ן פּאָסטערונעק און בעת מעשה אויסגעשאָסען אַ פאַר מאָל אין דער לופטען, מוז'א האַבענדיג, אַז דער אויף וועלכער ס'זענען געזעסען די 6 דערמאָהנטע האָט איבער פון די יונגעלייט אַרויסגעכאַפּט ביי איהם דעם רעוואָלווער, אַ צווייטער איז אין דער זעלבער צייט אַוועקגעלאָפען נאָך הילף אויפ'ן פּאָליציי פּאָסטערונעק.

בעז'ן געראַנגעל איז ביאַלאָזשיטס רעוואָלווער פערלאָרען געוואָרען. אויף מאָרגען האָט מען איהם געפונען אונטערגעוואָרפען אין אָרטיגען בית מדרש.

גלייך נאָכ'ן אַרעסט האָט זיך מיט זייער ענין פעראינטערעסירט אַדוואָקאַט טשערניכאָוו, וועלכער האָט זיך גענומען בעמיהען מען זאָל זיי בעפרייען די אַרעסטירטע יודען.

ערשט פרייטאָג זענען ענדליך די 6 מיכאַלישקער יודען בעפרייט געוואָרען אונטער פּאָליציישער אויפזיכט ביז'ן פּראָצעס.

שייטלען
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
-- און אנדולאציע --
ביי קערש, סקווערנאווא 15

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען - טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
11/13 קאנסטאנטינער

D$^{r.}_{med.}$ RACHELA LEWI
ספעצ. קינדערקראנקהייטען
האט זיך אריבערגעצויגען
אויף שרודמיעסקא 27
(פריהער ציגעל-גאס 6) טעל. 142 72.

Dr. med.
H. Różaner
הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
NARUTOWICZA 9, tel. 128-98
עמפפאנגט פון 8–10 און פון 5–8 אוו.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייוואטע
נויטיג אן'אונטערמאשינער צו הויזען און האנד-נייהערינס. אויך א לערן-יונגעל געגען בע-לוינונג. זשעלאזנא 57, וו. 31, קאלינקא. 1189

ס'ווערט געזוכט א קוואליפיצירטע אויספער-טיגערין צו טריקא-וועש. צו מעלדען זיך נאוואָ-מיעסקא 28, פראנט, 1-טער שטאק. 1188

ס'איז נויטיג א לערן-יונגע צו זאלאנטעריע-ארבייט געגען בצאלדיגע צאהלונג ביי ש. שפילקא, אלטער מארק 13, פראנט, 1. שט., וו. 4. 1198

א מיידעל אלס פערקויפערין ווערט געברויכט. צו ערפאהרען נאוואמיעסקא 20, ביי שולסקי, קאלדרע-געשעפט. 1190

א וואוילטעטיגע אינסטיטוציע זוכט א קוואליפיצירטע קעכין. אפערטען מיט בעדינגונגען אונטער „S. S." אפצוגעבען אין אדמינ. פון „נייעם פאלקסבלאט". 1151

לאקאלען
זאפארט איבערצוגעבען א וואוינונג פון 3 צימערן, קיך און בעקוועמליכקייטען. אלעע 1-טער מאי 35, וואוינונג 5, 1-טער שטאק, פראנט.

פערשידענעס
ענטשולדיגונג. דערמיט בעט איך ענטשולדיגונג ביי דער פערוואלטונג פון דער שוסטער-סעקציע, פיעטריקאווער 66 און פערזיכער, אז אזעלכעס וועט זיך מעהר נישט ווידערהאלען.
ד. בודער, שוו. יאקובא 9. 1185

לעזט און שטוינט!
מיין פאפולערע
קונסט-פאטאגראפישע אנשטאלט
„פאלאניא"
שוו. יערזשעגא 11
וואס איז גוט בעקאנט אין לאדז מיט די גוטע ארבייט, האט רעדו-צירט די פרייזען אויף אלע ארט פאטאגראפיעס כמעט בחנם, פון אויטאמאטישע ביז די גרעסטע בילדער זענען די פרייזען זעהר נידריג, דערצו בעקומט דער קליענט א מתנה א שפיגעל מיט זיין פאטאגראפיע צו יעדע אויפנאהמע וואס ער פאטאגראפירט זיך נאר.
בעמערקונג: אויפ'ן פערלאנג פון די ג' קליענטען, גיב איך צו די אויפנאהמעס זעהר שעהנע קאסטיומען פון טעאטער, גענצליך בחנם.
מיט אכטונג
ארטיסט. פאטאגראפ. אטעליר
„POLONIA"
לאדז, יעזשענא 11.
צופאהר מיט'ן טראמוואי נומ' 3. אינה. דיפל. פאטאגר. נוטערמאן

LEŻY W WASZYM
powiększyć znacznie sfery kupujących.
Osiągniecie to tylko, dzięki celowej reklamie, przeprowadzonej przez
AKWIZYCJĘ OGŁOSZEŃ
FUCHS'a
Piotrkowska 50
tel. 121-56

D$^{r.}_{med.}$ Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-
און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5–9 אוועגד. זונטאג פון 10–1 בייטאג.
פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע פרייזען

א טיכטיגער
יונגערמאן,
געארבייט א לענגערע צייט אין דער טעקסטיל-בראנזשע, זוכט וואס עס איז פארא בעשעפטיגונג פאר א גאנץ קליינעם לוין, קען אויך זיין צו פי-זישע ארבייט אדער צו נעכטיגען אין א געשעפט. בעסטע רעפערענצען. אפערטען אין אדמ. פון דער צייטונג אונטער „P. 100".

שייטלען
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
צו ביליגע פרייזען
ביי פרוי ב. פארזשוצקא, קאמיעננא 5
2-טער הויף, לעצטע איצינגע 2-טער שטאק.

Laboratorjum Chemiczno-Bakterjologiczne
Inż. Chem. F. SZAC
ul. Piotrkowska 37, tel. 230-85
Wszelkie analzy przemysłowie: wody mydła, oleiny, artykułów spożywczych itd
Ceny zniżone

לאנג-יעהריגער
געריכטס-סעקרעטאר
שרייבט און ערלעדיגט אלערליי
בּיטעס, אנקלאגעס און קלאוזולעס
ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים
ווי אויך אין שרייבען בּיטעס פאר איינציגע שפייזערס (אפיעקאנסטווע). שנעלער אויס-קויף פון פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1933
ב. מאז פעטריקאווער 10

דער פריזיר-אנשטאלט
א. ליבעסקינד,
קילינסקיעגא -16-

מאכט בעקאנט, אז צוליב דעם הערשענדען קריזיס און ארבייטסלאזיגקייט האב איך בעשלאסען צו רעדוצירען די פרייזען ביז צום מינימום:

פאר דאמען
שערען — 40 גר.
אנדולאציע — 50 „
קאפ-וואשען און טרוקענען 80 „

מאניקיר 50 גר.

פאר מענער
ראזירען מיט קאל. וואסער 15 גר.
שערען — 25 „
קאפ-וואשען — 50 „
עלעקטרישער מאסאזש — 50 „

פרייטאג, שבת און ערב יום-טובים:
פאר דאמען
שערען — 50 גר.
אנדולאציע — 70 „

פאר מענער
ראזירען — 20 גר.
שערען — 30 „

פארבען האר און ברעמען מיט „HENNE" צו מינימאלסטע פרייזען.
נישט קוקענדיג אויף די ביליגע פרייזע ווערט די ארבייט אויסגעפיהרט דורך ערשטקלאסיגע פאכלייטע. קומט און איבערצייגט אייך!

צו פערדינגען
אויף פאמארסקא 7 א פראנטאווע האלב געוועלב מיט איינריכ-טונג צו פערקויפען מצות און אויף פאמארסקא 3 א בעקעריי מיט א געוועלב און איינריכטונג צו באקען און פערקויפען מצות פון 20. מערץ ביז 10. אפריל ד. י.
אפערטען מיט פרייזען פאר יעדען לאקאל בעזונדער אפצוגעבען ביז'ן 15. מערץ ה. י. אויף פאלגענדען אדרעס:
Sędzia Handlowy T. Gutekunst, ul. Piotrkowska 107.
D. Cynamon
Syndyk tymcz. masy upadłości
Icka i Fajgi małż. Wilner. 1184

ENGLISH
פאר אנפאנגער און פארט-געשריטענע. קאנווער-ציע, ליטעראטור
ערטיילט א פעהיגער פע-דאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר „Mir".

Dr. med.
H. ZELICKI
פרויען- און אקושעריע-קראנקהייטען
גלובנא 41, טעל. 237-69
נעהמט אן פון 1–2 מיטאג און פון 4–8 אוועגד.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט
11 נאווראטשער 11
טעלעפאן 137-63
עס נעהמען אן דאקטוירים ספעציאליסטען: שיפמאן, וואלינסקי, שמירגעלד, קערשנער, לוביטש, שמערלאווסקי, סלאבאדסקי, זאלצוואסער, איציס-זאן, סראסאווסקי, יאקובזאן און דענטיסטין סטאראפאלסקא.
אוויזיט ביז 3 נ"מ 3 זל.

ארטאפעדישער אנשטאלט
גראטעזען, גארסעטען, א ר-טאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאט-פוס-איינלאגען געגען פוס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.
D$^{r.}_{med.}$ Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119, טעל. 281-81.

Dr. S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און גע-שלעכטס-קראנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.
נעהמט אן פון 8—2 נאכמיטאג און פון 4—9 אוועגד,
זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכם.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15 טעל. 149-07.
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער - שוועכע בע-האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
עהמט אן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אוועגד, זונטאג פון 9–1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע פרייזען.

רעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטען
פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אוועגד.
וויזיט 3 זל.

כירורגיש- וועכנערין-קליניק
„SANATO"
s. z o. o.
אגראדאווא 10 טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
געבורטען II קל. 175 זל.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפילים און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוועגד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זל.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא — 1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טער מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און פייגאכט.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער שורה
פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט-24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ 8 „
נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען)
קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.
אויסער דער שטארט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman